

I

(Akty, których publikacja jest obowiązkowa)

ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (WE) NR 2237/2004

z dnia 29 grudnia 2004 r.

zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1725/2003 przyjmujące pewne międzynarodowe standardy rachunkowości zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do MSR nr 32 oraz IFRIC 1

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską,

uwzględniając rozporządzenie (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 lipca 2002 r. w sprawie stosowania międzynarodowych standardów rachunkowości ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 3 ust. 1,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1725/2003 ⁽²⁾ przyjęto pewne standardy oraz interpretacje międzynarodowe istniejące w dniu 1 września 2002 r.
- (2) W dniu 17 grudnia 2003 r. Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (IASB) opublikowała zmienione Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR) 32 „Instrumenty finansowe ujawnianie i prezentacja” w ramach inicjatywy IASB ulepszenia piętnastu standardów na tyle wcześniej, aby mogły one być stosowane przez firmy przyjmujące MSR po raz pierwszy w 2005 r. Przeglądając MSR 32, IASB nie rozpatrywała ponownie zawartych w nim podstawowych podejść. MSR 32 ustanawia podstawowe zasady klasyfikacji instrumentów jako zobowiązania lub kapitał. Określając, czy instrument ma być sklasyfikowany jako zobowiązania czy kapitał, jednostka musi wziąć pod uwagę wszystkie warunki odpowiedniej umowy.
- (3) IASB po rozmowach dwustronnych z przedstawicielami środowisk spółdzielczości oraz na wniosek Komisji poprosiła Międzynarodowy Komitet ds. Interpretacji Sprawozdawczości Finansowej (IFRIC) o opracowanie interpretacji ułatwiającej stosowanie zmienionego MSR 32. Ostateczną interpretację, IFRIC 2 „Udziały członków w spółdzielniach i podobnych instrumentach” opublikowano w ostatecznej formie w dniu 25 listopada 2004 r. Data rozpoczęcia stosowania jest taka sama, jak dla MSR 32. IFRIC 2 zostanie złożony do zatwierdzenia przez Komisję Europejską w najbliższym możliwym terminie w 2005 r.

- (4) W dniu 27 maja 2004 r. IASB wydała Interpretację IFRIC 1 „Zmiany w istniejących zobowiązaniach związanych z likwidacją, przywróceniem i podobnych”. Interpretacja zajmuje się sposobem, w jaki należy uwzględnić zmiany w istniejących zobowiązaniach związanych z likwidacją, przywróceniem i podobnych, będących w zakresie MSR 16 „Rzeczowe aktywa trwałe” oraz uznanych za rezerwy w ramach MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”.
- (5) Konsultacje z ekspertami w tej dziedzinie potwierdzają, że zmienione MSR 32 „Instrumenty finansowe:ujawnianie i prezentacja” oraz Interpretacja IFRIC 1 „Zmiany w istniejących zobowiązaniach związanych z likwidacją, przywróceniem i podobnych” spełniają techniczne warunki przyjęcia określone w art. 3 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1606/2002, w szczególności wymóg służenia europejskiemu dobru publicznemu.
- (6) Należy zatem odpowiednio zmienić rozporządzenie (WE) nr 1725/2003.
- (7) Środki przewidziane w niniejszym rozporządzeniu są zgodne z opinią Komitetu ds. Regulacji w Rachunkowości,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

W Załączniku do rozporządzenia (WE) nr 1725/2003 wprowadza się w następujące zmiany:

1. Dodaje się tekst Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (MSR) 32 „Instrumenty finansowe ujawnianie i prezentacja” zamieszczony w Załączniku do niniejszego rozporządzenia.

⁽¹⁾ Dz.U. L 243 z 27.9.2003, str. 1.

⁽²⁾ Dz.U. L 261 z 13.10.2003, str. 1. Rozporządzenie ostatnio zmienione rozporządzeniem (WE) nr 2236/2004 (Dz.U. L 392 z 31.12.2004, str. 1).

2. Dodaje się tekst Interpretacji IFRIC 1 „Zmiany w istniejących zobowiązaniach związanych z likwidacją, przywróceniem i podobnych” zamieszczony w Załączniku do niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 2

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie trzeciego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2005 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich Państwach Członkowskich.

Sporządzono w Brukseli, dnia 29 grudnia 2004 r.

W imieniu Komisji
Charlie McCREEVY
Członek Komisji

ZAŁĄCZNIK

MIĘDZYNARODOWE STANDARDY SPRAWOZDAWCZOŚCI FINANSOWEJ

MSR 32	<i>Instrumenty finansowe: ujawnianie i prezentacja</i>
IFRIC 1	<i>Zmiany w istniejących zobowiązaniach związanych z likwidacją, przywróceniem i podobnych</i>

IAS 32

MIĘDZYINTERNACJONALNY STANDARD RACHUNKOWOŚCI 32

Instrumenty finansowe: ujawnianie i prezentacja

SPIS TREŚCI

	Ustp
Cel	1-3
Zakres	4-10
Definicje	11-14
Prezentacja	15-50
Zobowiązania i kapitał własny	15-27
Brak umownego obowiązku wydania środków pieniężnych lub innych aktywów finansowych (paragraf 16 a))	17-20
Rozliczenia jednostki we własnych instrumentach kapitałowych (paragraf 16 b))	21-24
Klauzula warunkowego rozliczenia	25
Opcje rozliczenia	26-27
Złożone instrumenty finansowe	28-32
Nabyte udziały/akcje własne	33-34
Odsetki, dywidendy, straty i zyski	35-41
Kompensowanie aktywów finansowych i zobowiązań finansowych	42-50
Ujawnienia	51-95
Format, miejsce zamieszczania i klasy instrumentów finansowych	53-55
Polityka zarządzania ryzykiem i zabezpieczenie	56-59
Postanowienia, warunki i zasady rachunkowości	60-66
Ryzyko stopy procentowej	67-75
Ryzyko kredytowe	76-85
Wartość godziwa	86-93
Inne ujawniane informacje	94
Wyłączenie z bilansu	94
Zastaw	94
Złożone instrumenty finansowe ze złożeniem cech wbudowanych instrumentów pochodnych	94
Aktywa finansowe i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	94
Przekwalifikowanie	94
Rachunek zysków i strat oraz kapitał własny	94
Utrata wartości	94
Niewywiązanie się z płatności i naruszenia umowy	94
Data wejścia w życie	96-97
Odwołanie innych postanowień	98-100

Niniejszy zaktualizowany standard zastępuje MSR 32 (zaktualizowany w 2000 r.) *Instrumenty finansowe: ujawnianie i prezentacja* i stosuje się w okresach obrotowych rozpoczynających się 1 stycznia 2005 r. i później. Wcześniejsze zastosowanie jest dozwolone.

CEL

1. Celem niniejszego standardu jest podniesienie w rozumieniu użytkowników sprawozdań finansowych znaczenia instrumentów finansowych dla sytuacji finansowej, wyników działalności i przepływów pieniężnych jednostki.
2. Niniejszy standard ustanawia wymogi dotyczące sposobu prezentacji instrumentów finansowych oraz określa informacje, które należy o nich ujawnić. Wymogi prezentacji odnoszą się do przyjętej z punktu widzenia emitenta kwalifikacja instrumentów finansowych na aktywa finansowe, zobowiązania finansowe i instrumenty kapitałowe, do kwalifikacji związanych z nimi odsetek, dywidend, zysków i strat, jak też do okoliczności, w których aktywa finansowe i zobowiązania finansowe należy potrącić. Standard wymaga ujawnienia informacji o czynnikach wpływających na kwotę, rozkład w czasie oraz pewność przepływów środków pieniężnych w jednostce związanych z instrumentami finansowymi, a także zasad rachunkowości stosowanych do tych instrumentów. Niniejszy standard wymaga również ujawnienia informacji o charakterze i rozmiarach działalności jednostki w zakresie instrumentów finansowych, o celach gospodarczych, którym one służą, o rodzajach związanego z nimi ryzyka i przyjętej przez kierownictwo polityki jego kontroli.
3. Zasady przyjęte w niniejszym standardzie stanowią dopełnienie zasad ujmowania i wyceny aktywów finansowych i zobowiązań finansowych określone w MSR 39 *Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena*.

ZAKRES

4. *Niniejszy standard ma zastosowanie we wszystkich jednostkach do wszystkich typów instrumentów finansowych, z wyjątkiem:*
 - a) *udziałów w jednostkach zależnych, stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach, które objęte są MSR 27 Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdanie finansowe, MSR 28 Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych, albo MSR 31 Udziały we wspólnych przedsięwzięciach. Jednakże, niniejszy standard stosuje się do udziałów w jednostkach podporządkowanych, stowarzyszonych i we wspólnych przedsięwzięciach, które w myśl MSR 27, MSR 28 lub MSR 31 są objęte MSR 39 Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena. W takim przypadku, jednostki dokonują ujawnienia zgodnie z wymaganiami MSR 27, MSR 28 lub MSR 31 w uzupełnieniu do wymagań określonych w niniejszym standardzie. Jednostki stosują niniejszy standard również do wszystkich instrumentów pochodnych związanych z udziałami w jednostkach zależnych, stowarzyszonych oraz we wspólnych przedsięwzięciach.*
 - b) *praw i obowiązków pracodawców wynikających z planów świadczeń pracowniczych, do których ma zastosowanie MSR 19 Świadczenia pracownicze.*
 - c) *praw i obowiązków z tytułu kontraktów ubezpieczeniowych. Tym niemniej jednostki powinny stosować niniejszy standard w przypadku instrumentów finansowych przybierających formę umowy ubezpieczenia (lub reasekuracji), tak jak opisano w paragrafie 6 MSR 32, wtedy gdy zasadniczo powodują przeniesienie ryzyka finansowego opisanego w paragrafie 52. Ponadto jednostki stosują niniejszy standard w odniesieniu do instrumentów pochodnych wbudowanych w umowy ubezpieczeniowe (zob. paragrafy 10-13 MSR 39).*

IAS 32

- d) **umów o warunkową korektę ceny przejścia w przypadku łączenia jednostek (zob. paragrafy 65-67 MSR 22 Połączenie jednostek gospodarczych). Powyższe zwolnienie dotyczy wyłącznie jednostki przejmującej.**
- e) **Umów, które wymagają dokonywania płatności uzależnionych od zmiennych klimatycznych, geologicznych lub innych czynników naturalnych (zob. paragraf OS MSR 39) Jednakże, niniejszy standard stosuje się do innych rodzajów instrumentów pochodnych wbudowanych w tego rodzaju umowy (na przykład, jeśli element swapu stóp procentowych jest uzależniony od zmiennych klimatycznych np. indeksu HDD (Heating Degree Days), element swapu stóp procentowych stanowi wbudowany instrument pochodny objęty postanowieniami niniejszego standardu (zob. paragrafy 10-13 MSR 39).**
5. Niniejszy standard stosuje się do instrumentów finansowych ujętych i nieujętych w sprawozdaniu finansowym. Ujęte instrumenty finansowe, to instrumenty kapitałowe wyemitowane przez jednostkę oraz aktywa finansowe i zobowiązania finansowe objęte zakresem MSR 39. Do nieujętych instrumentów finansowych zalicza się takie, które choć są wyłączone z zakresu MSR 39, to pozostają w zakresie niniejszego standardu (takie jak pewne zobowiązania pożyczkowe).
6. Dla potrzeb niniejszego standardu umowa ubezpieczeniowa jest umową, która naraża wystawcę na określone ryzyko straty wynikające ze zdarzeń lub okoliczności występujących lub odkrytych w określonym okresie czasu, w tym śmierć (lub w przypadku renty dożywotniej, fakt przeżycia rentobiorcy), chorobę, inwalidztwo, szkodę wyrządzoną osobom i mieniu oraz przerwanie działalności gospodarczej. Postanowienia niniejszego standardu mają zastosowanie wówczas, gdy instrument finansowy przybiera formę umowy ubezpieczeniowej, która jednak zasadniczo polega na przeniesieniu ryzyka finansowego (zob. paragraf 52). Do takich przykładów można zaliczyć niektóre rodzaje reasekuracji finansowej i gwarantowania umów inwestycyjnych przez zakłady ubezpieczeń i inne jednostki gospodarcze. Jednostki mające obowiązki wynikające z umów ubezpieczeniowych zachęca się do rozważenia zasadności zastosowania postanowień niniejszego standardu w odniesieniu do prezentowania i ujawniania informacji na temat tego rodzaju obowiązków.
7. Inne standardy, obejmujące poszczególne typy instrumentów finansowych, zawierają dodatkowe wymagania dotyczące prezentacji i ujawniania informacji. Przykładami są MSR 17 *Leasing* i MSR 26 *Rachunkowość i sprawozdawczość programów świadczeń emerytalnych*, zawierające szczególne wymagania dotyczące ujawniania informacji odpowiednio o leasingu finansowym i programach świadczeń emerytalnych. Ponadto, niektóre wymagania określone w innych standardach, a w szczególności MSR 30 *Ujawnianie informacji w sprawozdaniach finansowych banków i podobnych instytucji finansowych*, również mają zastosowanie do instrumentów finansowych.
8. **Niniejszy standard stosuje się do kontraktów kupna lub sprzedaży niefinansowych składników majątkowych, które mogą być rozliczone w kwocie netto środków pieniężnych lub innych instrumentów finansowych, albo poprzez zamianę instrumentów finansowych, jakby kontrakty te były instrumentami finansowymi, z wyjątkiem takich kontraktów zawartych i utrzymywanych w celu otrzymania lub dostarczenia niefinansowych składników majątkowych, zgodnie z oczekiwaniami przez jednostkę potrzebami otrzymania dostawy, sprzedaży lub wykorzystania tych składników.**
9. Istnieją różne sposoby rozliczania kontraktów kupna lub sprzedaży niefinansowych składników majątkowych w kwocie netto środków pieniężnych lub innych instrumentów finansowych, albo poprzez zamianę instrumentów finansowych. Zalicza się do nich przypadki, gdy:
- a) warunki kontraktu pozwalają którejkolwiek ze stron dokonać rozliczenia w kwocie netto środków pieniężnych lub innych instrumentów finansowych, albo poprzez zamianę instrumentów finansowych;
- b) możliwość rozliczenia w kwocie netto środków pieniężnych lub innych instrumentów finansowych, albo poprzez zamianę instrumentów finansowych, nie wynika jasno z warunków zawartego kontraktu, lecz jednostka w praktyce stosuje rozliczanie podobnych kontraktów w kwocie netto środków pieniężnych lub innych instrumentów finansowych, albo poprzez zamianę instrumentów finansowych (czy to z kontrahentem, albo przez przystąpienie do kontraktów typu offset, albo w drodze sprzedaży zawartego kontraktu przed jego wykonaniem lub przedawnieniem);
- c) w przypadku podobnych kontraktów jednostka stosuje praktykę przyjmowania dostawy i w krótkim czasie sprzedaży dostarczonych dóbr, w celu osiągnięcia zysków z krótkoterminowej fluktuacji cen, albo dla zrealizowania marży pośrednika;
- i
- d) będący przedmiotem kontraktu niefinansowy składnik majątkowy jest gotowy do zamiany na środki pieniężne.

Kontrakt rozliczany w sposób ujęty jako przypadek b) lub c), nie został zawarty w celu otrzymania lub dostarczenia niefinansowych składników majątkowych, zgodnie z oczekiwanymi przez jednostkę potrzebami otrzymania dostawy, sprzedaży lub wykorzystania tych składników, a więc jest objęty niniejszym standardem. Inne kontrakty, do których ma zastosowanie paragraf 8, poddaje się ocenie, aby ustalić, czy były zawarte i są utrzymywane w celu otrzymania lub dostarczenia niefinansowych składników majątkowych, zgodnie z oczekiwanymi przez jednostkę potrzebami otrzymania dostawy, sprzedaży lub wykorzystania tych składników, a więc czy są one objęte niniejszym standardem.

10. Wystawiona opcja kupna lub sprzedaży niefinansowych składników majątkowych, która może być rozliczona w kwocie netto środków pieniężnych lub innych instrumentów finansowych, albo poprzez zamianę instrumentów finansowych, zgodnie z paragrafem 9 a) lub d), znajduje się w zakresie niniejszego standardu. Taki kontrakt nie może być zawarty w celu otrzymania lub dostarczenia niefinansowych składników majątkowych, zgodnie z oczekiwanymi przez jednostkę potrzebami otrzymania dostawy, sprzedaży lub wykorzystania tych składników.

DEFINICJE (zob. również paragrafy OS3-OS24)

11. *Niniejszy standard posługuje się podanymi poniżej terminami, których znaczenie jest następujące:*

Instrument finansowy jest to każdy kontrakt, który skutkuje powstaniem składnika aktywów finansowych u jednej jednostki i zobowiązania finansowego lub instrumentu kapitałowego u drugiej jednostki

Aktywa finansowe stanowi każdy składnik aktywów mający postać:

- a) *środków pieniężnych,*
 - b) *instrumentu kapitałowego innej jednostki,*
 - c) *umownego prawa do:*
 - i) *otrzymania środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych od innej jednostki;*

lub

 - ii) *wymiany aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych z inną jednostką na potencjalnie korzystnych warunkach;*
- lub*
- d) *kontraktu, który będzie rozliczony lub może być rozliczony przez jednostkę we własnych instrumentach kapitałowych, i jest:*
 - i) *instrumentem nie pochodnym, z którego wynika lub może wynikać obowiązek przyjęcia przez jednostkę zmiennej liczby własnych instrumentów kapitałowych;*

lub

- ii) *instrumentem pochodnym, który będzie rozliczony lub może być rozliczony w inny sposób, niż przez wymianę ustalonej kwoty środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych na ustaloną liczbę własnych instrumentów kapitałowych jednostki. Z tego powodu, własne instrumenty kapitałowe jednostki nie obejmują instrumentów, które same są umowami o przyszłe otrzymanie lub wydanie własnych instrumentów kapitałowych przez jednostkę.*

IAS 32

Zobowiązanie finansowe to każde zobowiązanie, będące:

- a) **wynikającym z umowy obowiązkiem:**
 - i) **wydania środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych innej jednostce;**
lub
 - ii) **wymiany aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych z inną jednostką na potencjalnie niekorzystnych warunkach;**
lub
- b) **kontraktem, który będzie rozliczony lub może być rozliczony we własnych instrumentach kapitałowych jednostki, i jest:**
 - i) **instrumentem nie pochodnym, z którego wynika lub może wynikać obowiązek dostarczenia przez jednostkę zmiennej liczby własnych instrumentów kapitałowych;**
lub
 - ii) **instrumentem pochodnym, który będzie rozliczony lub może być rozliczony w inny sposób, niż przez wymianę ustalonej kwoty środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych na ustaloną liczbę własnych instrumentów kapitałowych jednostki. Z tego powodu, własne instrumenty kapitałowe jednostki nie obejmują instrumentów, które same są umowami o przyszłe otrzymanie lub wydanie własnych instrumentów kapitałowych przez jednostkę.**

Instrument kapitałowy jest to każda umowa, która stwierdza prawo do rezydualnego udziału w aktywach jednostki po odjęciu wszystkich jej zobowiązań.

Wartość godziwa jest to kwota, za jaką składnik aktywów mógłby zostać wymieniony, a zobowiązanie wykonane, pomiędzy dobrze poinformowanymi i zainteresowanymi stronami w bezpośrednio zawartej transakcji.

12. Następujące pojęcia zdefiniowane w paragrafie 9 MSR 39 są używane w niniejszym standardzie w znaczeniu nadanym w MSR 39:

- amortyzowany koszt aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży
- wyłączenie
- instrument pochodny
- metoda efektywnej stopy procentowej
- aktywa finansowe lub zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy
- uprawdopodobnione przyszłe zobowiązanie
- planowana transakcja
- efektywność zabezpieczenia
- zabezpieczana pozycja
- instrument zabezpieczający
- inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności

- pożyczki i należności
 - standaryzowany zakup lub sprzedaż
 - koszty transakcji
13. W niniejszym standardzie terminy „kontrakt” (lub „umowa”) oraz „kontraktowy” (lub „umowny”) odnoszą się do porozumienia co najmniej między dwiema stronami, z którego wynikają jasne konsekwencje ekonomiczne, przy czym strony porozumienia mają małe - jeśli w ogóle - możliwości uniknięcia tych konsekwencji, zazwyczaj ze względu na to, że porozumienie jest ważne w świetle prawa. Kontrakty, a zatem i instrumenty finansowe, mogą przybierać rozmaitą postać i nie wymagają zachowania formy pisemnej.
14. W niniejszym standardzie termin „jednostka” oznacza osoby fizyczne, spółki cywilne, spółki osobowe, spółki kapitałowe i inne zarejestrowane jednostki, oraz agencje rządowe.

PREZENTACJA

Zobowiązania i kapitał własny (zob. także paragrafy OS25-OS29)

15. **Emitent instrumentu finansowego zalicza w momencie początkowego ujęcia dany instrument lub jego części składowe do zobowiązań finansowych, aktywów finansowych lub do instrumentów kapitałowych, zgodnie z treścią ekonomiczną ustaleń umownych oraz definicjami zobowiązań finansowych, aktywów finansowych i instrumentów kapitałowych.**
16. Jeśli emitent stosuje definicje podane w paragrafie 11 dla ustalenia, czy instrument finansowy jest raczej instrumentem kapitałowym, niż zobowiązaniem finansowym, to instrument ten jest instrumentem kapitałowym wtedy i tylko wtedy, gdy spełnione są jednocześnie poniższe warunki a) i b).
- a) Instrument nie obejmuje umownego obowiązku:
- i) wydania środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych innej jednostce;
- lub
- ii) wymiany aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych z inną jednostką na potencjalnie niekorzystnych warunkach dla emitenta.
- lub
- b) Instrument będzie rozliczony lub może być rozliczony we własnych instrumentach kapitałowych, i jest:
- i) instrumentem niepochodnym, z którego nie wynika umowny obowiązek dostarczenia przez jednostkę zmiennej liczby własnych instrumentów kapitałowych;
- lub
- ii) instrumentem pochodnym, który będzie rozliczony przez emitenta wyłącznie przez wymianę ustalonej kwoty środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych za ustaloną liczbę własnych instrumentów finansowych. Z tego powodu, własne instrumenty kapitałowe jednostki nie obejmują instrumentów, które same są umowami o przyszłe otrzymanie lub wydanie własnych instrumentów kapitałowych przez jednostkę.

Umowny obowiązek, w tym również wynikający z pochodnego instrumentu finansowego, który będzie lub może zostać wykonany przez przyjęcie lub wydanie w przyszłości własnych instrumentów kapitałowych emitenta, lecz nie spełnia powyższych warunków a) i b), nie jest instrumentem kapitałowym.

IAS 32

Brak umownego obowiązku wydania środków pieniężnych lub innych aktywów finansowych (paragraf 16 a))

17. Najważniejszą cechą odróżniającą zobowiązanie finansowe od instrumentu kapitałowego jest występowanie umownego obowiązku ciężącego na jednej ze stron kontraktu (emitencie) do wydania środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych drugiej stronie (posiadaczowi), albo do wymiany aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych z posiadaczem na warunkach, które są potencjalnie niekorzystne dla emitenta. Chociaż posiadacz instrumentu kapitałowego może być uprawniony do proporcjonalnego udziału w dywidendzie lub w innych wypłatach z kapitału własnego, to jednak na emitencie nie ciąży umowny obowiązek dokonania takich wypłat, gdyż nie można zażądać od niego wydania środków pieniężnych lub innych aktywów finansowych drugiej stronie.
18. Treść ekonomiczna instrumentu finansowego raczej, niż jego forma prawna, jest kryterium kwalifikowania instrumentu w bilansie jednostki. Treść ekonomiczna i forma prawna są zwykle spójne, lecz zdarzają się wyjątki od tej reguły. Niektóre instrumenty finansowe przyjmują formy prawne właściwe dla kapitału własnego, ale w swej istocie są zobowiązaniami, natomiast inne mogą łączyć w sobie cechy właściwe dla instrumentów kapitałowych i zobowiązań finansowych. Na przykład:
 - a) udziały uprzywilejowane co do żądania umorzenia przez emitenta za ustaloną lub możliwą do ustalenia kwotę, w ustalonym lub możliwym do ustalenia terminie w przyszłości, albo dające posiadaczowi prawo umorzenia instrumentów w określonym dniu, albo po tym dniu, za ustaloną lub możliwą do ustalenia kwotę, są zobowiązaniami finansowymi;
 - b) instrument finansowy dający posiadaczowi prawo przedstawienia go emitentowi do wykupienia za środki pieniężne lub inny składnik aktywów finansowych (tzw. „instrument z opcją sprzedaży”) jest zobowiązaniem finansowym. Tak jest nawet wtedy, gdy kwota środków pieniężnych lub innych aktywów finansowych jest ustalona na podstawie przyjętego indeksu lub innego czynnika, które mogą zwiększać się lub zmniejszać, albo gdy z formy prawnej instrumentu z opcją sprzedaży wynika tytuł do udziału w rezydualnych aktywach emitenta. Istnienie opcji udzielonej posiadaczowi do przedstawienia emitentowi instrumentu do wykupienia za środki pieniężne lub inny składnik aktywów finansowych oznacza, że instrument z opcją sprzedaży spełnia definicję zobowiązania finansowego. Na przykład, otwarte fundusze inwestycyjne, fundusze powiernicze, spółki partnerskie i niektóre spółdzielnie mogą udzielać posiadaczom jednostek lub członkom prawa przedstawienia do wykupu swoich tytułów uczestnictwa w dowolnym terminie za środki pieniężne w kwocie równej proporcjonalnemu udziałowi w wartości aktywów emitenta. Jednakże, zakwalifikowanie do zobowiązań finansowych zarówno nie wyklucza używania w sprawozdaniu finansowym takich pojęć jak „wartość aktywów netto przypisanych posiadaczom tytułów uczestnictwa” oraz „zmiana wartości aktywów netto przypisanych posiadaczom tytułów uczestnictwa” przez jednostkę, która nie posiada kapitału własnego (np. fundusz inwestycyjny i fundusz powierniczy, zob. Przykład ilustrujący nr 7), jak też nie wyklucza wykazania dodatkowych danych ujawniających, że całość tytułów uczestnictwa obejmuje rezerwy spełniające definicję kapitału własnego oraz niespełniające tej definicji instrumenty z opcją sprzedaży (zob. Przykład Ilustrujący nr 8).
19. Jeżeli jednostka nie ma bezwarunkowego prawa do uchylenia się od wydania środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych w celu wykonania umownego obowiązku, to obowiązek ten spełnia definicję zobowiązania finansowego. Na przykład:
 - a) ograniczenie możliwości wypełnienia przez jednostkę ciężącego na niej obowiązku, takie jak brak dostępu do waluty obcej lub potrzeba uzyskania zgody na wypłatę od właściwego urzędu, nie zwalnia jednostki z jej obowiązków ani nie odbiera posiadaczowi praw wynikających z danego instrumentu;
 - b) umowny obowiązek uwarunkowany wykonaniem przez drugą stronę prawa przedstawienia do umorzenia jest zobowiązaniem finansowym, gdyż jednostka nie ma bezwarunkowego prawa do uchylenia się od wydania środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych.
20. Instrument finansowy, z którego nie wynika jasno obowiązek wydania środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych, może ustalać taki obowiązek pośrednio poprzez postanowienia lub warunki kontraktu. Na przykład:
 - a) instrument finansowy może zawierać obowiązek niemający charakteru finansowego, który musi być wykonany wtedy i tylko wtedy, gdy jednostka nie dokona wypłaty w ciężar kapitału własnego, albo nie wykupi instrumentu. Jeśli jednostka może uniknąć przeniesienia środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych wyłącznie wtedy, gdy wykona obowiązek niemający charakteru finansowego, to instrument finansowy jest zobowiązaniem finansowym;

- b) instrument finansowy jest zobowiązaniem finansowym, jeśli ustanawia warunek dostarczenia przez jednostkę w terminie rozliczenia albo:
- i) środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych,
- albo
- ii) udziałów/akcji, których wartość jest określona tak, aby istotnie przekraczała wartość środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych.

Chociaż na jednostce nie ciąży jasny obowiązek umowny wydania środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych, to wartość alternatywnego rozliczenia w udziałach jest tak ustalona, aby jednostka rozliczyła się w środkach pieniężnych. W każdym przypadku, posiadaczowi instrumentu właściwie zagwarantowana jest kwota, co najmniej w wysokości, którą otrzymałby w przypadku opcji rozliczenia w środkach pieniężnych (zob. paragraf 21).

Rozliczenia jednostki we własnych instrumentach kapitałowych (paragraf 16 b))

21. Kontrakt nie jest instrumentem finansowym dlatego tylko, że skutkuje otrzymaniem lub wydaniem przez jednostkę własnych instrumentów kapitałowych. Jednostka może mieć umowne prawo lub zobowiązanie do otrzymania lub wydania pewnej liczby własnych udziałów/akcji, albo innych instrumentów kapitałowych, która zmienia się w taki sposób, że wartość godziwa własnych instrumentów kapitałowych, które jednostka otrzyma lub wyda, równa jest wartości umownego prawa lub obowiązku. Takie umowne prawo lub obowiązek może mieć ustaloną wartość, albo też jego wartość może zmieniać się pod wpływem czynników innych, niż rynkowa cena własnych instrumentów kapitałowych jednostki (np. stopa procentowa, cena towarów, albo cena instrumentów finansowych). Oto dwa przykłady: a) umowa o wydanie przez jednostkę takiej liczby własnych instrumentów kapitałowych, aby ich wartość była równa 100 j.p (*); b) umowa o wydanie przez jednostkę takiej liczby własnych instrumentów kapitałowych, aby ich wartość była równa wartości 100 uncji złota. Taki kontrakt jest zobowiązaniem finansowym, chociaż jednostka musi lub może rozliczyć się wydając własne instrumenty kapitałowe. Nie uznaje się go za instrument kapitałowy z tej przyczyny, że dla wywiązania się z obowiązku jednostka wykorzystuje zmienną liczbę własnych instrumentów kapitałowych. Zatem, kontrakt nie stwierdza tytułów do rezydualnego udziału w aktywach jednostki po odjęciu jej wszystkich zobowiązań.
22. Kontrakt, który będzie rozliczony przez jednostkę (otrzymującą lub) wydającą ustaloną liczbę własnych instrumentów kapitałowych w zamian za ustaloną kwotę środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych, jest instrumentem kapitałowym. Na przykład, jest instrumentem kapitałowym opcja na udziały dająca drugiej stronie prawo kupna ustalonej liczby własnych udziałów jednostki za ustaloną cenę lub za ustaloną wartość nominalną dłużnego papieru wartościowego. Zmiany wartości godziwej kontraktu powodowane przez zmiany rynkowych stóp procentowych, które nie wpływają na kwotę środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych płaconą lub otrzymywaną, albo na liczbę instrumentów otrzymywanych lub wydawanych, nie stanowią przeszkody w uznaniu kontraktu za instrument kapitałowy. Każdy otrzymany tytuł (taki jak premia z wystawionej opcji lub warrant na własne udziały jednostki) bezpośrednio powiększa kapitał własny. Każdy tytuł zapłacony (taki jak zapłacona premia z nabytej opcji) zmniejsza bezpośrednio kapitał własny. Zmiany wartości godziwej instrumentu kapitałowego nie ujmują się w sprawozdaniu finansowym.
23. Kontrakt nakładający na jednostkę obowiązek nabycia własnych instrumentów kapitałowych w zamian za środki pieniężne lub inny składnik aktywów finansowych powoduje powstanie zobowiązania finansowego równego bieżącej wartości kwoty umorzeniowej (na przykład, bieżącej wartości transakcji terminowej forward kupna, cenie wykonania opcji lub innej kwocie umorzeniowej). Postępuje się w ten sposób nawet wtedy, gdy kontrakt z istoty jest instrumentem kapitałowym. Jednym z przykładów jest obowiązek jednostki wynikający z transakcji terminowej forward kupna własnych instrumentów kapitałowych za środki pieniężne. W momencie początkowego ujęcia, zgodnie z MSR 39, wartość godziwą zobowiązania finansowego (tj. bieżąca wartość kwoty umorzeniowej) przenosi się z kapitału własnego. Powstałe zobowiązanie finansowe wycenia się dalej zgodnie z MSR 39. Jeśli kontrakt wygasa bez wydania, to wartość bilansową zobowiązania finansowego przenosi się do kapitału własnego. Umowny obowiązek nabycia przez jednostkę własnych instrumentów kapitałowych powoduje powstanie zobowiązania finansowego w wysokości bieżącej wartości kwoty umorzeniowej nawet wtedy, gdy obowiązek ten jest uwarunkowany wykonaniem przez drugą stronę prawa przedstawienia do wykupienia (np., wystawiona opcja kupna, która daje posiadaczowi prawo sprzedaży jednostce jej własnych instrumentów kapitałowych po ustalonej cenie).

(*) W niniejszym standardzie sumy pieniężne wyrażone są w jednostkach pieniężnych (j.p)

IAS 32

24. Kontrakt, który będzie rozliczony w drodze wydania lub otrzymania przez jednostkę ustalonej liczby jej własnych instrumentów kapitałowych w zamian za zmienną kwotę środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych stanowi aktywa finansowe albo zobowiązanie finansowe. Przykładem jest kontrakt o wydanie przez jednostkę 100 własnych instrumentów kapitałowych za kwotę środków pieniężnych obliczoną tak, aby była równa wartości 100 uncji złota.

Klauzula warunkowego rozliczenia

25. Instrument finansowy może wymagać od jednostki wydania środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych lub rozliczenia się w inny sposób, tak jakby było to zobowiązanie finansowe, w przypadku wystąpienia lub nie wystąpienia w przyszłości niepewnych zdarzeń (lub powstania niepewnych okoliczności), które pozostają poza kontrolą zarówno emitenta, jak i posiadacza instrumentu, takich jak zmiany indeksu giełdowego, indeksu cen konsumpcyjnych, stopy procentowej lub regulacji podatkowych, albo przyszłych przychodów emitenta, wyniku netto lub wskaźnika zobowiązania do kapitału własnego. Emitent takiego instrumentu nie posiada bezwarunkowego prawa uchylenia się od wydania środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych (albo rozliczenia się w inny sposób, tak jakby było to zobowiązanie finansowe). Z tej przyczyny, jest to zobowiązanie finansowe emitenta, chyba że:

- a) część postanowień o warunkowym rozliczeniu, z których może wynikać rozliczenie w środkach pieniężnych lub innym składniku aktywów finansowych (albo w inny sposób, tak jakby było to zobowiązanie finansowe) nie jest prawdziwa;

lub

- b) od emitenta można wymagać wykonania obowiązku w środkach pieniężnych lub innym składniku aktywów finansowych (albo rozliczenia w inny sposób, tak jakby było to zobowiązanie finansowe) wyłącznie wtedy, gdy emitent zostanie postawiony w stan likwidacji.

Opcje rozliczenia

26. ***W przypadku, gdy pochodny instrument finansowy daje jednej ze stron wybór sposobu rozliczenia (np. emitent lub posiadacz może wybrać rozliczenie w środkach pieniężnych netto albo wymianę udziałów na środki pieniężne), to instrument ten jest składnikiem aktywów finansowych lub zobowiązaniem finansowym, chyba że wszystkie alternatywne sposoby rozliczenia prowadzą do uznania go za instrument kapitałowy.***
27. Przykładem pochodnego instrumentu finansowego z opcją rozliczenia, będącym zobowiązaniem finansowym, jest opcja na udziały z możliwością zdecydowania przez wystawiającego o rozliczeniu w środkach pieniężnych netto, albo przez wymianę własnych udziałów na środki pieniężne. Podobnie, niektóre kontrakty kupna lub sprzedaży niefinansowych składników majątkowych w zamian za własne instrumenty kapitałowe znajdują się w zakresie niniejszego standardu, gdyż mogą być rozliczone zarówno przez dostawę niefinansowego składnika, jak też w środkach pieniężnych netto lub w innych instrumentach finansowych (zob. paragrafy 8-10). Kontrakty tego rodzaju są aktywami finansowymi lub zobowiązaniami finansowymi, lecz nie są instrumentami kapitałowymi.

Złożone instrumenty finansowe (zob. także paragrafy OS30-OS35 i Przykłady ilustrujące nr 9-12)

28. ***Emitent instrumentu finansowego niebędącego instrumentem pochodnym poddaje ocenie warunki instrumentu finansowego w celu stwierdzenia, czy zawiera on składnik zobowiązaniowy i składnik kapitałowy. Takie składniki powinny być kwalifikowane odrębnie do zobowiązań finansowych, aktywów finansowych lub do instrumentów kapitałowych, zgodnie z paragrafem 15.***
29. Jednostka ujmuje odrębnie składniki instrumentu finansowego, które a) tworzą jej zobowiązanie finansowe oraz b) dają posiadaczowi instrumentu opcję jego zamiany na instrument kapitałowy jednostki. Przykładem złożonego instrumentu finansowego jest obligacja lub podobny instrument zamienny przez posiadacza na ustaloną liczbę zwykłych udziałów/akcji jednostki. Z perspektywy jednostki, taki instrument obejmuje dwa składniki: zobowiązanie finansowe (umowne ustalenie obligujące do wydania środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych) i instrument kapitałowy (opcja kupna dająca posiadaczowi przez określony czas prawo zamiany tego instrumentu na ustaloną liczbę zwykłych udziałów/akcji jednostki). Skutek ekonomiczny wyemitowania takiego instrumentu jest zasadniczo taki sam, jaki dawałoby jednoczesne wyemitowanie dłużnego instrumentu z prawem przedterminowego rozliczenia i warrantów kupna zwykłych udziałów, albo wyemitowanie instrumentu dłużnego z możliwym do odłączenia warrantem kupna zwykłych udziałów. Zgodnie z powyższym, we wszystkich przypadkach, składniki zobowiązaniowy i kapitałowy ujmuje się w bilansie jednostki oddzielnie.

30. Kwalifikacja zobowiązaniowego i kapitałowego składnika instrumentu zamiennego nie jest poddawana weryfikacji w związku ze zmianą prawdopodobieństwa wykonania opcji zamiany, nawet jeśli może wydawać się, że dla niektórych posiadaczy wykonanie opcji stało się ekonomicznie korzystne. Posiadacze nie zawsze postępują w sposób, jakiego można by się spodziewać, na przykład z tej przyczyny, że zamiana mogłaby mieć różne konsekwencje podatkowe dla różnych posiadaczy. Ponadto, prawdopodobieństwo zamiany będzie od czasu do czasu ulegało zmianie. Ciążący na jednostce obowiązek dokonania przyszłych płatności pozostanie w mocy do czasu wygaśnięcia instrumentu na skutek wykonania zamiany, nadejścia terminu wykupu lub zawarcia innej transakcji.
31. MSR 39 zajmuje się wyceną aktywów finansowych i zobowiązań finansowych. Instrumenty kapitałowe to instrumenty uprawniające do udziału w rezydualnych aktywach jednostki po odjęciu wszystkich jej zobowiązań. Z tej przyczyny, kiedy w momencie początkowego ujęcia bilansowa wartość złożonego instrumentu finansowego jest przypisywana do składników kapitałowego i zobowiązaniowego, instrument kapitałowy przyjmuje wartość rezydualnej kwoty pozostającej po odjęciu od wartości godziwej całego instrumentu odrębnie ustalonej wartości składnika zobowiązaniowego. Wartość jakiegokolwiek cechy pochodnej (np. opcji kupna), wbudowanej w złożony instrument finansowy, innej niż składnik kapitałowy (np. opcja zamiany na udziały), jest włączana do składnika zobowiązaniowego. W momencie początkowego ujęcia, suma bilansowych wartości składników zobowiązaniowego i kapitałowego jest zawsze równa wartości godziwej, która byłaby przypisana instrumentowi jako całości. Odrębne początkowe ujęcie składników instrumentu nie powoduje powstania zysków ani strat.
32. Zgodnie z podejściem przedstawionym w paragrafie 31, emitent obligacji zamiennej na zwykle udziały ustala w pierwszej kolejności bilansową wartość składnika zobowiązaniowego (w tym jakiegokolwiek wbudowanej innej niż kapitałowa cechy pochodnej) w drodze wyceny wartości godziwej podobnego zobowiązania, z którym nie jest związany składnik kapitałowy. Wartość bilansowa składnika kapitałowego, reprezentowanego przez opcję zamiany instrumentu na zwykle udziały, jest ustalana w drugiej kolejności przez odjęcie wartości godziwej zobowiązania finansowego od wartości godziwej złożonego instrumentu finansowego jako całości.

Nabyte udziały/akcje własne (zob. także paragraf OS36)

33. ***Jeśli jednostka nabywa własne instrumenty kapitałowe, to instrumenty te (nabyte udziały/akcje własne) odejmuje się od kapitału własnego. Nabycie, sprzedaż, emisja lub unicestwienie własnych instrumentów kapitałowych przez jednostkę nie powoduje ujęcia w wyniku finansowym jednostki żadnych zysków lub strat. Takie udziały/akcje własne mogą być nabyte i zatrzymane przez jednostkę lub inną jednostkę będącą członkiem skonsolidowanej grupy. Kwoty zapłacone lub otrzymane ujmuje się bezpośrednio w kapitale własnym.***
34. Kwotę nabytych udziałów/akcji zatrzymanych przez jednostkę ujawnia się, zgodnie z MSR 1 *Prezentacja sprawozdań finansowych*, jako odrębną pozycję w bilansie lub w informacjach dodatkowych do sprawozdania finansowego. Jeśli jednostka odkupiła własne instrumenty kapitałowe od jednostki powiązanej, to również dokonuje ujawnienia zgodnie z MSR 24 *Informacje ujawniane na temat podmiotów powiązanych*.

Odsetki, dywidendy, straty i zyski (zob. także paragraf OS37)

35. ***Odsetki, dywidendy, zyski i straty związane z instrumentem finansowym, lub składnikiem będącym zobowiązaniem finansowym, ujmuje się jako przychody lub koszty w wyniku finansowym. Wydawane posiadaczom instrumentów kapitałowych kwoty, w wysokości nieuwzględniającej żadnych korzyści w podatku dochodowym, zmniejszają bezpośrednio kapitał własny. Koszty transakcji związane z operacjami na kapitale własnym, inne niż koszty emisji instrumentów kapitałowych bezpośrednio związanej z przejęciem jednostki (rozliczane zgodnie z MSR 22), zmniejszają kapitał własny, w kwocie nieuwzględniającej żadnych korzyści w podatku dochodowym.***
36. Kwalifikacja instrumentów finansowych do zobowiązań finansowych lub instrumentów kapitałowych rozstrzyga o ujęciu odsetek, dywidend, zysków i strat związanych z instrumentem, jako przychodów lub kosztów w wyniku finansowym. Zatem, wypłatę dywidendy z udziałów zaliczonych w całości do zobowiązań ujmuje się jako koszty, tak jak odsetki od obligacji. Podobnie, zyski i straty związane z umorzeniem lub refinansowaniem zobowiązania finansowego odnosi się do wyniku finansowego, podczas gdy wykupienie lub refinansowanie instrumentów kapitałowych ujmuje się jako zmiany w kapitale własnym. W sprawozdaniu finansowym nie ujmuje się zmian wartości godziwej instrumentów kapitałowych.

IAS 32

37. W związku z emisją albo nabyciem własnych instrumentów kapitałowych jednostka zazwyczaj ponosi różnego rodzaju koszty. Koszty te mogą obejmować opłaty rejestracyjne i inne obowiązkowe płatności, wynagrodzenia doradców prawnych, księgowych i innych specjalistów, koszty druku i opłaty skarbowe. Koszty transakcji (w wysokości nieuwzględniającej żadnych korzyści w podatku dochodowym), związane z operacjami na kapitale własnym, zmniejszają te kapitały w kwocie równej kosztom krańcowym bezpośrednio odnoszących się do tej operacji, to jest takim kosztom, które w innym przypadku nie byłyby poniesione. Pozostałe nakłady związane z operacją na kapitale własnym, a więc takie, których można było uniknąć, ujmuje się jako koszty.
38. Koszty transakcji związane z emisją złożonych instrumentów finansowych przypisuje się do składników zobowiązaniowego i kapitałowego proporcjonalnie do alokacji wpływów. Koszty transakcji poniesione wspólnie dla więcej niż jednej transakcji (np. koszty jednoczesnego złożenia oferty na jedne udziały i wprowadzenie innych udziałów na giełdę papierów wartościowych), przypisuje się do tych transakcji w sposób logicznie uzasadniony i oparty na innych podobnych operacjach.
39. Kwotę kosztów transakcji zmniejszającą kapitał własny w danym okresie, zgodnie z MSR 1 *Prezentacja sprawozdań finansowych*, ujawnia się odrębnie. Odpowiedni podatek dochodowy bezpośrednio odniesiony na kapitał własny włącza się do sumy bieżącego i odroczonego podatku dochodowego, zwiększającej lub obciążającej kapitał własny, którą ujawnia się zgodnie z MSR 12 *Podatek dochodowy*.
40. Dywidendy zaliczone do kosztów mogą być prezentowane w rachunku zysków i strat razem z odsetkami od innych zobowiązań, albo jako odrębna pozycja. Oprócz wymagań niniejszego standardu, ujawnianie informacji o odsetkach i dywidendach poddane jest regulacjom MSR 1 i MSR 30 *Ujawnianie informacji w sprawozdaniach finansowych banków i podobnych instytucji finansowych*. W pewnych przypadkach, uzasadnionych różnicami w rozwiązaniach podatkowych dotyczących odsetek i dywidend, pożądane byłoby ujawnienie ich w odrębnych pozycjach rachunku zysków i strat. Ujawnienia efektów podatkowych dokonywane są zgodnie z MSR 12.
41. Zyski i straty wynikające ze zmiany bilansowej wartości zobowiązania finansowego ujmuje się jako przychody lub koszty w rachunku zysków i strat nawet wtedy, gdy są one związane z instrumentem dającym prawo do udziału w rezydualnych aktywach jednostki w zamian za środki pieniężne lub inny składnik aktywów finansowych (zob. paragraf 18 b)). Zgodnie z MSR 1, zyski i straty powstające na skutek przeszacowania takiego instrumentu prezentuje się w oddzielnej pozycji rachunku zysków i strat, jeśli jest to informacja ważna dla objaśnienia jej wyników działalności jednostki.

Kompensowanie aktywów finansowych i zobowiązań finansowych (zob. również paragrafy OS 38 i OS39)

42. ***Składnik aktywów finansowych i zobowiązanie finansowe kompensuje się i wykazuje w bilansie w kwocie netto, wtedy i tylko wtedy, gdy jednostka:***

a) ***posiada ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty ujętych kwot***

oraz

b) ***zamierza rozliczyć się w kwocie netto albo jednocześnie zrealizować składnik aktywów i wykonać zobowiązanie.***

W przypadku przeniesienia składnika aktywów finansowych, które nie uzasadnia jego wyłączenia z bilansu, jednostka nie dokonuje kompensaty przeniesionego składnika aktywów i związanego zobowiązania finansowego (zob. MSR 39, paragraf 36).

43. Niniejszy standard wymaga prezentacji aktywów finansowych i zobowiązań w kwocie netto, wtedy gdy służy to odzwierciedleniu oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych z rozliczenia dwóch lub więcej instrumentów finansowych. Kiedy jednostka ma prawo do otrzymania lub zapłacenia pojedynczej kwoty netto i zamierza to uczynić, to posiada w istocie rzeczy tylko jeden składnik aktywów finansowych lub jedno zobowiązanie finansowe. W innych okolicznościach, aktywa finansowe i zobowiązania finansowe prezentuje się oddzielnie, zgodnie z ich charakterem wykazując jako zasoby lub obowiązki jednostki.

44. Kompensowanie ujętego składnika aktywów finansowych i ujętego zobowiązania finansowego oraz prezentacja kwoty netto nie jest tym samym, co wyłączenie składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego z bilansu. Kompensowanie nie powoduje powstania zysku lub straty, natomiast wyłączenie instrumentu finansowego skutkuje nie tylko usunięciem tej pozycji z bilansu, ale może także prowadzić do ujęcia zysków lub strat.
45. Prawo do kompensaty jest prawnym tytułem dłużnika wynikającym z umowy lub uregulowanym przepisami prawa, do rozliczenia lub wyeliminowania w inny sposób całości lub części kwoty długu wobec wierzyciela poprzez odliczenie od niej kwoty, jaką z kolei winien mu jest wierzyciel. Niekiedy, w wyjątkowych sytuacjach, dłużnik może posiadać tytuł prawny do odliczenia kwoty wierzytelności strony trzeciej od kwoty swojego zobowiązania wobec wierzyciela pod warunkiem, że porozumienie między tymi trzema stronami jasno ustanawia tytuł prawny dłużnika do dokonania kompensaty. Ponieważ rozliczenie przez potrącenie jest regulowane przepisami prawa, warunki, które należy spełnić, by z tego prawa skorzystać, mogą być różne w różnych ustawodawstwach, a w związku z tym należy starannie sprawdzić, jakie przepisy prawa regulują stosunki między stronami.
46. Istnienie ważnego tytułu prawnego do kompensaty składnika aktywów finansowych i zobowiązania finansowego wpływa na prawa i obowiązki stron związane z tymi aktywami i zobowiązaniami, jak też może znacząco zmienić stopień, w jakim jednostka gospodarcza narażona jest na ryzyko kredytowe i ryzyko płynności. Tym niemniej samo istnienie prawa do kompensaty nie daje wystarczających podstaw do jej przeprowadzenia. Jeśli jednostka nie zamierza skorzystać z prawa do kompensaty lub dokonać jednoczesnego rozliczenia, to ani kwoty ani terminy przyszłych przepływów pieniężnych jednostki nie zmieniają się. Jeśli natomiast jednostka zamierza skorzystać z prawa do kompensaty lub dokonać jednoczesnego rozliczenia, prezentacja kwoty netto aktywów i zobowiązań lepiej odzwierciedla kwoty i terminy oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych, jak też ryzyko, na jakie przepływy te są narażone. Zamiar jednej lub obu stron, by dokonać rozliczenia w kwocie netto, przy braku tytułu prawnego do kompensaty nie wystarcza, aby uzasadnić jej dokonanie, ponieważ prawa i obowiązki związane zarówno z danym składnikiem aktywów finansowych, jak i zobowiązaniem finansowym pozostają niezmienione.
47. Na zamiary jednostki względem rozliczenia danych składników aktywów i zobowiązań mogą wpływać czynniki takie, jak przyjęta praktyka prowadzenia działalności, wymagania rynków finansowych oraz inne okoliczności, które mogą ograniczać możliwość rozliczenia się w kwocie netto lub jednocześnie. Jeśli jednostka ma prawo do kompensaty, ale nie ma zamiaru rozliczenia się w kwocie netto lub jednoczesnego zrealizowania składnika aktywów i wykonania zobowiązania, informacja o wpływie posiadania takiego prawa na stopień narażenia jednostki na ryzyko kredytowe, ujawniana jest zgodnie z paragrafem 76 niniejszego standardu.
48. Jednoczesne rozliczenie dwóch instrumentów finansowych może wystąpić, na przykład, jako operacja przeprowadzona przez izbę rozliczeniową na zorganizowanym rynku finansowym, albo jako bezpośrednia wymiana. W takich okolicznościach przepływy pieniężne są w istocie równoważne pojedynczej kwocie netto, a jednostka nie jest narażona na ryzyko kredytowe lub ryzyko płynności. W innych sytuacjach, jednostka może rozliczyć dwa instrumenty poprzez otrzymanie oraz zapłatę oddzielnych kwot, co powoduje powstanie ryzyka kredytowego związanego z pełną kwotą składnika aktywów lub ryzyka płynności odnoszącego się do pełnej kwoty zobowiązania. Takie ryzyko może być znaczące, choć może występować we względnie krótkim okresie. W związku z powyższym realizacja składnika aktywów finansowych i wykonanie zobowiązania finansowego są uznawane za jednoczesne tylko wówczas, gdy transakcje następują w tym samym momencie.
49. Warunki podane w paragrafie 42 zazwyczaj uznaje się za niespełnione, a więc dokonanie kompensaty za niewłaściwe wtedy, gdy:
- różne instrumenty finansowe łączy się tak, aby naśladowane były cechy pojedynczego instrumentu finansowego (tzw. „instrument syntetyczny”),
 - aktywa finansowe i zobowiązania finansowe wynikają z instrumentów finansowych obciążonych takim samym pierwotnym ryzykiem (na przykład, aktywa i zobowiązania wchodzące w skład portfela transakcji terminowych forward lub innych instrumentów pochodnych), ale dotyczą różnych kontrahentów,
 - aktywa finansowe lub inne aktywa stanowią zabezpieczenie zobowiązań finansowych bez prawa regresu,

IAS 32

- d) aktywa finansowe są wnoszone przez dłużnika na rachunek powierniczy w celu wywiązania się ze zobowiązania, lecz nie zostały jeszcze przyjęte przez wierzyciela jako spłata zobowiązania (na przykład, powierniczy fundusz rozliczenia zobowiązania)
- oraz
- e) oczekuje się, że obowiązki powstałe na skutek zdarzeń powodujących straty zostaną pokryte przez stronę trzecią na podstawie roszczenia zgłoszonego z tytułu polisy ubezpieczeniowej.
50. Jednostka, która przystępuje do wielu transakcji na instrumentach finansowych z tym samym kontrahentem, może zawrzeć z tym kontrahentem specjalne porozumienie ramowe. Takie porozumienie zakłada rozliczenie w pojedynczej kwocie netto wszystkich objętych porozumieniem instrumentów finansowych w przypadku niewywiązania się z płatności lub rozwiązania któregośkolwiek kontraktu. Porozumienia tego rodzaju są powszechnie stosowane przez instytucje finansowe, służąc ochronie przed poniesieniem strat w przypadku upadłości lub innych zdarzeń, które powodują, że kontrahent nie jest w stanie wywiązać się ze swoich obowiązków. Porozumienia ramowe zazwyczaj nadają stronom prawo do kompensaty, które staje się wykonalne i wpływa na realizację składnika aktywów i rozliczenie zobowiązań finansowych tylko w przypadku niewywiązania się z płatności lub wystąpienia innych okoliczności, których nie oczekuje się w zwykłym trybie prowadzenia działalności. Porozumienie ramowe nie stanowi podstawy do dokonania kompensaty, jeśli nie zostaną spełnione obydwa kryteria podane w paragrafie 42. Jeśli aktywa finansowe i zobowiązania finansowe objęte porozumieniem ramowym nie są kompensowane, informacja o wpływie zawartego porozumienia na stopień narażenia jednostki na ryzyko kredytowe ujawniana jest zgodnie z paragrafem 76 niniejszego standardu.

UJAWNIECIA

51. Celem ujawnień wymaganych przez niniejszy standard jest dostarczenie użytkownikom sprawozdań finansowych informacji, które ułatwią zrozumienie znaczenia instrumentów finansowych dla sytuacji finansowej, wyników działalności i przepływów pieniężnych jednostki oraz pomogą w ocenie kwot, terminów i stopnia pewności przyszłych przepływów pieniężnych związanych z tymi instrumentami.
52. Transakcje na instrumentach finansowych mogą skutkować przyjęciem na siebie przez jednostkę lub przeniesieniem na drugą stronę jednego lub kilku rodzajów ryzyka finansowego, opisanych poniżej. Informacje, których ujawnienie jest wymagane, mają pomagać użytkownikom sprawozdań finansowych w ocenie rozmiarów ryzyka związanego z instrumentami finansowymi.
- a) *Ryzyko rynkowe* obejmuje trzy rodzaje ryzyka:
- i) *ryzyko walutowe* – jest to ryzyko, że wartość instrumentu finansowego będzie ulegać wahaniom ze względu na zmiany kursów wymiany walut.
 - ii) *ryzyko wartości godziwej związane ze stopą procentową* – jest to ryzyko, że wartość instrumentu finansowego będzie ulegać wahaniom ze względu na zmiany rynkowych stóp procentowych.
 - iii) *ryzyko cenowe* - jest to ryzyko, że wartość instrumentu finansowego będzie ulegać wahaniom ze względu na zmiany cen rynkowych spowodowane przez czynniki charakterystyczne dla poszczególnych instrumentów lub ich emitentów, albo przez czynniki wpływające na wszystkie instrumenty będące w obrocie rynkowym.

Ryzyko rynkowe obejmuje nie tylko możliwość poniesienia strat, lecz także możliwość osiągnięcia zysków.

- b) *Ryzyko kredytowe* - jest to ryzyko, że jedna ze stron kontraktu nie wypełni ciężącego na niej obowiązku i spowoduje poniesienie strat finansowych przez drugą ze stron.
- c) *Ryzyko płynności* (zwane też ryzykiem finansowania) - jest to ryzyko, że jednostka może napotkać trudności w zebraniu funduszy na wypełnienie zobowiązań związanych z instrumentami finansowymi. Ryzyko płynności może wynikać z braku możliwości dokonania szybkiej sprzedaży aktywów finansowych za cenę zbliżoną do wartości godziwej.

- d) Ryzyko przepływów pieniężnych związane ze stopą procentową - jest to ryzyko, że przyszłe przepływy pieniężne związane z instrumentem finansowym będą ulegać wahaniom ze względu na zmiany rynkowych stóp procentowych. Na przykład, w przypadku instrumentów dłużnych o zmiennych stopach procentowych takie wahania powodują zmianę efektywnej stopy procentowej, co zwykle nie pociąga za sobą odpowiadającej temu zmiany wartości godziwej instrumentu.

Format, miejsce zamieszczania i klasy instrumentów finansowych

53. Niniejszy standard nie określa formatu informacji, których ujawnienie jest wymagane, i nie ustala miejsca ich zamieszczenia w sprawozdaniu finansowym. Jednakże, zamieszczenie wymaganej informacji na głównych stronach sprawozdania finansowego powoduje konieczność powtórzenia tej informacji w informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego. Ujawnienie może stanowić połączenie opisów i wielkości liczbowych, dobrane właściwie do charakteru instrumentów i ich względnego znaczenia dla jednostki.
54. Ustalenie szczegółowości ujawnianych informacji o danych instrumentach finansowych wymaga rozważenia, przy czym należy wziąć pod uwagę ich względne znaczenie. Konieczne jest zachowanie równowagi między przeciążeniem sprawozdania finansowego zbędnymi szczegółami, które nie pomagają użytkownikom sprawozdań finansowych, i ukryciem ważnych informacji na skutek nadmiernej agregacji. Na przykład, jeśli jednostką jest stroną dużej liczby kontraktów na instrumentach finansowych o podobnym charakterze, lecz żaden pojedynczy kontrakt nie jest istotny, to wystarczające jest zamieszczenie zestawienia instrumentów finansowych według klas. Z drugiej strony, ujawnienie informacji o danym instrumencie może być ważne, jeśli na przykład jest on istotnym elementem struktury kapitałów jednostki.
55. Kierownictwo jednostki grupuje instrumenty finansowe w klasy, odpowiednio do istoty ujawnianych informacji, biorąc przy tym pod uwagę charakterystykę instrumentów finansowych i przyjęte podstawy ich wyceny. Zazwyczaj, klasy pozwalają odróżnić instrumenty wyceniane w cenie nabycia lub w zamortyzowanym koszcie od tych, które wycenia się w wartości godziwej. Informacje uznaje się za wystarczające, jeśli możliwe jest ich uzgodnienie z danymi, które są wykazane w poszczególnych pozycjach bilansu. W przypadku, gdy jednostka jest stroną kontraktów będących instrumentami finansowymi, które są wyłączone z zakresu niniejszego standardu, to instrumenty takie tworzą klasę lub klasy aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych odrębne od klas instrumentów objętych niniejszym standardem. Ujawnianie informacji o takich instrumentach jest uregulowane w innych MSSF.

Polityka zarządzania ryzykiem i zabezpieczanie

56. **Jednostka opisuje cele i politykę zarządzania ryzykiem finansowym, w tym zasady zabezpieczania każdego z głównych typów planowanych transakcji, do których stosowane są zasady rachunkowości zabezpieczeń.**
57. W uzupełnieniu informacji o poszczególnych stanach i transakcjach dotyczących instrumentów finansowych, jednostka przedstawia zakres stosowania instrumentów finansowych, związane z tym rodzaje ryzyka i cele gospodarcze, którym instrumenty służą. Omówienie przyjętej przez kierownictwo polityki kontroli ryzyka związanego z instrumentami finansowymi obejmuje zasady dotyczące takich spraw, jak zabezpieczanie przed ryzykiem, unikanie zbędnej koncentracji ryzyka oraz ustanawianie zastawu w celu zmniejszenia ryzyka kredytowego. Tego rodzaju dyskusja daje cenną dodatkową perspektywę, niezależną od posiadanych instrumentów lub toczących się operacji.
58. **Jednostka ujawnia odrębnie dla zabezpieczeń wartości godziwej, zabezpieczeń przepływów pieniężnych i zabezpieczeń udziałów w aktywach netto jednostek zagranicznych (zgodnie z definicjami przyjętymi w MSR 39), następujące informacje:**
- a) **opis zabezpieczenia;**
- b) **opis instrumentów finansowych wyznaczonych na instrumenty zabezpieczające i ich wartość godziwą na dzień bilansowy;**

IAS 32

- c) **charakter ryzyka, przed którym dokonywane jest zabezpieczenie;**
- oraz**
- d) **w przypadku zabezpieczania przepływów pieniężnych – okresy, w których oczekuje się nastąpienia przepływów, kiedy należy oczekiwać wywarcia przez nie wpływu na wynik finansowy oraz opis każdej planowanej transakcji, do której zastosowano zasady rachunkowości zabezpieczeń, lecz obecnie nie oczekuje się jej przeprowadzenia.**
59. **Jeśli zyski lub straty z wyceny instrumentu zabezpieczającego w przypadku zabezpieczania przepływów pieniężnych zostały ujęte bezpośrednio w kapitale własnym, poprzez zestawienie zmian w kapitale własnym, jednostka ujawnia:**
- a) **kwotę, która była odniesiona do kapitału własnego w ciągu okresu sprawozdawczego;**
- b) **kwotę, która była usunięta z kapitału własnego i odniesiona na wynik finansowy za okres sprawozdawczy;**
- oraz**
- c) **w przypadku zabezpieczania wysoce prawdopodobnej planowanej transakcji kwotę, która była usunięta z kapitału własnego w ciągu okresu sprawozdawczego i w momencie początkowego ujęcia zaliczona do kosztów nabycia lub innej wartości bilansowej niefinansowych aktywów lub niefinansowych zobowiązań.**

Postanowienia, warunki i zasady rachunkowości

60. **Jednostka ujawnia następujące informacje o każdej klasie aktywów finansowych, zobowiązań finansowych i instrumentów kapitałowych:**
- a) **wielkość i charakter instrumentów finansowych, w tym znaczące postanowienia i warunki, które mogą wpływać na kwotę, terminy i stopień pewności przyszłych przepływów pieniężnych;**
- oraz**
- b) **przyjęte zasady i metody rachunkowości, w tym przyjęte kryteria ujmowania i metody wyceny.**
61. **Wśród informacji o przyjętych zasadach rachunkowości, jednostka ujawnia w odniesieniu do każdej kategorii aktywów finansowych, czy standaryzowane kupna i sprzedaże aktywów finansowych ujmuje na dzień zawarcia transakcji, czy też na dzień ich rozliczenia (zob. MSR 39, paragraf 38).**
62. Wynikające z kontraktu postanowienia i warunki instrumentu finansowego wpływają na kwotę, terminy i stopień pewności przyszłych wpływów i wydatków realizowanych przez strony umowy. Jeśli instrumenty finansowe są ważne - pojedynczo lub łącznie jako klasa - dla sytuacji finansowej jednostki lub dla przyszłych wyników jej działalności, to ujawnia się postanowienia i warunki kontraktu. Jeśli żaden pojedynczy instrument nie jest znaczący dla przyszłych przepływów pieniężnych jednostki, to istotne cechy takich instrumentów przedstawia się poprzez odniesienie do opisu odpowiadającego im grupowania instrumentów podobnych.
63. **Jeśli instrumenty finansowe będące w posiadaniu lub wyemitowane przez jednostkę powodują - pojedynczo lub jako klasa – powstanie jednego lub kilku rodzajów potencjalnie wysokiego ryzyka, opisanych w paragrafie 52, to ujawnia się następujące postanowienia i warunki:**
- a) **kwotę nominalną, stwierdzoną w umowie lub inną podobną kwotę, która w przypadku instrumentów pochodnych takich, jak na przykład swapy stóp procentowych, może stanowić podstawę naliczenia przyszłych płatności,**
- b) **termin wykupu, wygaśnięcia lub wykonania,**
- c) **posiadane przez którąkolwiek ze stron kontraktu opcje przedterminowego rozliczenia, w tym okres lub dzień wykonania opcji oraz ceny wykonania lub przedział takich cen,**

- d) posiadane przez którąkolwiek ze stron kontraktu opcje zamiany lub wymiany na inny instrument finansowy, inny składnik aktywów lub inne zobowiązanie, w tym okres lub dzień wykonania opcji oraz współczynnik (współczynniki) zamiany lub wymiany,
- e) kwoty i terminy planowanych przyszłych wpływów lub wydatków z tytułu kwoty nominalnej instrumentu, w tym spłaty rat oraz zasady powierniczego funduszu rozliczenia zadłużenia lub podobnych wymagań,
- f) ustaloną stopę lub kwotę odsetek, dywidendy lub inne okresowe wypłaty naliczane od nominału oraz terminy płatności,
- g) przyjęte zabezpieczenia dotyczące aktywów finansowych lub ustanowione na rzecz wierzyciela w przypadku zobowiązań finansowych,
- h) w przypadku instrumentu, z którym związane przepływy pieniężne wyrażone są w walucie innej niż waluta funkcjonalna jednostki - walutę, w której wpływy lub płatności są wymagane,
- i) w przypadku instrumentu, który postanawia o wymianie - informacje opisane w punktach od a) do h) w odniesieniu do instrumentu nabywanego w wyniku takiej wymiany,

oraz

- j) wszelkie warunki związane z instrumentem lub towarzyszące porozumienia, których naruszenie znacząco zmieniłoby którekolwiek z pozostałych postanowień (na przykład ustalenie maksymalnego wskaźnika zadłużenia w stosunku do kapitału własnego określone w porozumieniu o obligacjach, którego przekroczenie spowodowałoby, że pełna kwota nominalna obligacji stałaby się wymagalna i przypadająca do zapłaty ze skutkiem natychmiastowym).
64. Jeśli prezentacja instrumentu finansowego w bilansie różni się od jego formy prawnej, požądane jest, aby jednostka zamieściła w informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego wyjaśnienie dotyczące charakteru instrumentu.
65. Użyteczność informacji o wielkości i charakterze instrumentów finansowych wzrośnie, jeśli uwypuklone zostaną wszelkie relacje zachodzące pomiędzy pojedynczymi instrumentami, które mogą wpływać na kwotę, terminy lub stopień pewności przyszłych przepływów pieniężnych jednostki. Ważne może okazać się na przykład ujawnienie informacji o powiązaniach zabezpieczających, takich jak w sytuacji, gdy jednostka posiadając udziały nabyła opcję ich sprzedaży. Choć zakres, w jakim związki zachodzące pomiędzy aktywami i zobowiązaniami wpływają na rozmiar ryzyka wynika często w sposób oczywisty z informacji opisanych w paragrafie 63, to w niektórych okolicznościach udzielenie dodatkowych wyjaśnień jest konieczne.
66. Zgodnie z MSR 1, jednostka udziela informacji na temat wszystkich znaczących zasad rachunkowości, do których zalicza się zarówno przyjęte zasady ogólne, jak i metody ich zastosowania w odniesieniu do transakcji oraz innych zdarzeń i warunków występujących w działalności jednostki. W odniesieniu do instrumentów finansowych takie ujawnienia obejmują:
- a) kryteria zastosowane przy określaniu, kiedy ujmuje się i kiedy wyłącza z bilansu składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe,
 - b) zasady wyceny przyjęte w odniesieniu do aktywów finansowych i zobowiązań finansowych w momencie ich początkowego ujęcia i w późniejszych okresach,
- oraz
- c) zasady ujmowania oraz wyceny przychodów i kosztów wynikających z aktywów finansowych i zobowiązań finansowych.

IAS 32

Ryzyko stopy procentowej

67. **W odniesieniu do każdej klasy aktywów finansowych i zobowiązań finansowych, jednostka ujawnia informacje na temat rozmiarów obciążenia ryzykiem stopy procentowej, w tym:**
- a) **umowne daty przeszacowania lub wykupu w zależności od tego, która z tych dat jest wcześniejsze,**
- oraz**
- b) **efektywne stopy procentowe, jeśli mają zastosowanie.**
68. Jednostka udziela informacji dotyczących stopnia narażenia na skutki przyszłych zmian przeważającego poziomu stóp procentowych. Zmiany rynkowych stóp procentowych mają bezpośredni wpływ na wynikające z kontraktu przepływy pieniężne związane z niektórymi aktywami finansowymi i zobowiązaniami finansowymi (ryzyko przepływów pieniężnych związane ze stopą procentową), jak też na wartość godziwą innych aktywów i zobowiązań (ryzyko wartości godziwej związane ze stopą procentową).
69. Informacja o terminach wykupu (lub datach przeszacowania, jeśli przypadają wcześniej), wskazuje okres, przez który stopy procentowe pozostaną niezmienione, natomiast informacja o efektywnych stopach procentowych wskazuje poziom, na jakim się one ukształtowały. Ujawnienie tych informacji daje użytkownikom sprawozdań finansowych podstawę oceny ryzyka wartości godziwej związanego ze stopą procentową, na które jednostka jest narażona, a zarazem pozwala ocenić możliwość osiągnięcia zysków lub poniesienia strat. W przypadku instrumentów, których oprocentowanie zmienia się w zależności od rynkowej stopy procentowej przed terminem wykupu, ujawnienie terminu następnego przeszacowania jest ważniejsze od ujawnienia terminu wykupu.
70. W uzupełnieniu informacji o wynikających z kontraktu terminach przeszacowania i terminach wykupu, jednostka może uznać za stosowne ujawnienie informacji o oczekiwanych terminach przeszacowania lub wykupu, jeśli daty te różnią się znacząco od terminów umownych. Podanie takiej informacji może być szczególnie przydatne wtedy, gdy na przykład jednostka może wystarczająco wiarygodnie przewidzieć kwotę pożyczek hipotecznych o stałej stopie procentowej, które zostaną spłacone przed upływem terminu spłaty długu, oraz gdy wykorzystuje te informacje jako podstawę kontrolowania ryzyka stopy procentowej. W uzupełniającej informacji ujawnia się fakt, iż została sporządzona w oparciu o przewidywania kierownictwa, co do przyszłych zdarzeń, jak też wyjaśnia się założenia przyjęte w odniesieniu do terminów przeszacowania lub wykupu, a także podaje się, w czym założenia te różnią się od terminów umownych.
71. Jednostka wskazuje, które z jej aktywów finansowych i zobowiązań finansowych:
- a) są obciążone ryzykiem wartości godziwej związanym ze stopą procentową, takie jak aktywa finansowe i zobowiązania finansowe o stałej stopie procentowej,
 - b) są obciążone ryzykiem przepływów pieniężnych związanym ze stopą procentową, takie jak aktywa finansowe i zobowiązania finansowe o zmiennej stopie procentowej, która jest korygowana odpowiednio do zmiany rynkowych stóp procentowych,
- oraz**
- c) nie są bezpośrednio obciążone ryzykiem stopy procentowej, jak inwestycje w instrumenty kapitałowe.
72. Wymaganie zawarte w paragrafie 67 b) stosuje się do obligacji, weksli, pożyczek i innych podobnych instrumentów finansowych, powodujących powstanie przyszłych płatności, które tworzą zwrot dla ich posiadacza, a koszt dla ich wystawcy, odzwierciedlające wartość pieniądza w czasie. Wymaganie to nie ma zastosowania do instrumentów finansowych, takich jak instrumenty kapitałowe i instrumenty pochodne, z którymi nie jest związana możliwa do ustalenia efektywna stopa procentowa. Na przykład, jeśli nawet instrumenty pochodne na stopy procentowe (obejmujące kontrakty swap, transakcje terminowe forward oraz opcje) są obciążone ryzykiem wartości godziwej lub ryzykiem przepływów pieniężnych wynikającymi ze zmian rynkowych stóp procentowych, to ujawnienie efektywnej stopy procentowej w ich przypadku nie jest wymagane. Jednak podając informację o efektywnej stopie procentowej, jednostka informuje o tym, jaki wpływ na stopień obciążenia ryzykiem stopy procentowej wywierają stosowane przez nią transakcje zabezpieczające takie, jak swapy procentowe.

73. Jednostka może stać się narażona na ryzyko stopy procentowej w wyniku zawarcia transakcji, która nie powoduje ujęcia w bilansie aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych. W takim przypadku, jednostka ujawnia informacje, które umożliwią użytkownikom sprawozdań finansowych zrozumienie charakteru i zakresu obciążenia ryzykiem. Na przykład, jeśli jednostka powzięła zobowiązanie udzielenia funduszy oprocentowanych stałą stopą, to ujawniane informacje zazwyczaj obejmują ustaloną wartość nominalną, stopę procentową, termin wymagalności kwoty, która ma zostać pożyczona oraz inne znaczące postanowienia powodujące powstanie ryzyka stopy procentowej.
74. Charakter działalności jednostki i rozmiary działań w zakresie instrumentów finansowych przesądzają o tym, czy informacja na temat ryzyka stopy procentowej jest prezentowana w formie opisowej, w tabelach, czy też w obu tych formach. Jednostka posiadająca różnorodne instrumenty finansowe obciążone ryzykiem wartości godziwej lub ryzykiem przepływów pieniężnych wynikającymi ze stóp procentowych, może przyjąć jeden lub kilka z poniższych sposobów prezentacji:
- a) Wartości bilansowe instrumentów finansowych obciążonych ryzykiem stopy procentowej mogą być prezentowane w tabeli, w podziale na grupy instrumentów przechowywanych do terminu wymagalności lub poddawanych przeszacowaniom, które następują:
- i) w ciągu roku od dnia bilansowego,
 - ii) w ciągu okresu dłuższego niż rok i krótszego niż dwa lata od dnia bilansowego,
 - iii) w ciągu okresu dłuższego niż dwa lata i krótszego niż trzy lata od dnia bilansowego,
 - iv) w ciągu okresu dłuższego niż trzy lata i krótszego niż cztery lata od dnia bilansowego,
 - v) w ciągu okresu dłuższego niż cztery lata i krótszego niż pięć lat od dnia bilansowego,
- oraz
- vi) po pięciu latach od dnia bilansowego.
- b) Jeśli poziom ryzyka stopy procentowej lub zmiany tego poziomu znacząco wpływają na osiągnięte przez jednostkę wyniki działalności, pożądane jest podanie bardziej szczegółowych informacji. Jednostka, taka jak bank, może przedstawić wartości bilansowe instrumentów finansowych na przykład w podziale na grupy instrumentów przechowywanych do terminu wymagalności lub poddawanych przeszacowaniu, które następują:
- i) w ciągu miesiąca lub krótszym terminie od dnia bilansowego,
 - ii) w ciągu okresu dłuższego niż miesiąc i krótszego niż trzy miesiące od dnia bilansowego,
- oraz
- iii) w ciągu okresu dłuższego niż trzy miesiące i krótszego niż dwanaście miesięcy od dnia bilansowego.
- c) W podobny sposób, jednostka może wskazać na zagrożenie wynikające z ryzyka przepływów pieniężnych związanego ze stopą procentową, podając w tabeli łączną wartość bilansową grup aktywów finansowych oraz zobowiązań finansowych o zmiennej stopie procentowej, w rozbięciu odpowiadającym ich terminom wykupu.
- d) Informacje na temat stóp procentowych można ujawnić w odniesieniu do poszczególnych instrumentów finansowych. Alternatywnie, można przedstawić informacje o średniej ważonej lub przedziale stóp procentowych dla poszczególnych klas instrumentów finansowych. Jednostka może zaliczać do oddzielnych grup instrumenty denominowane w różnych walutach lub charakteryzujące się zdecydowanie różnym ryzykiem kredytowym, jeśli czyniki te powodują znaczące różnice efektywnych stóp procentowych.

IAS 32

75. Niekiedy jednostka może mieć możliwość podania użytecznych informacji o obciążeniu ryzykiem stopy procentowej poprzez opisanie wpływu hipotetycznej zmiany poziomu rynkowych stóp procentowych na wartość godziwą jej instrumentów finansowych, przyszłe zyski lub straty oraz przepływy pieniężne. Taka informacja może być oparta o założenie zmiany o jeden punkt procentowy (100 punktów bazowych) rynkowych stóp procentowych występujących na dzień bilansowy. Zmiany stóp procentowych pociągają za sobą zmiany przychodów i kosztów odsetkowych w przypadku instrumentów finansowych o zmiennej stopie procentowej oraz zyski lub straty z tytułu zmiany wartości godziwej instrumentów o stałej stopie procentowej. Przedstawiając wrażliwość na zmiany stóp procentowych można ograniczyć się do bezpośredniego wpływu zmian stóp procentowych na oprocentowane instrumenty finansowe ujęte przez jednostkę na dzień bilansowy, bowiem zazwyczaj niemożna wiarygodnie przewidzieć pośredniego wpływu tych zmian na rynki finansowe i pojedyncze jednostki. Ujawniając informacje o wrażliwości na zmiany stóp procentowych, jednostka podaje również zasady, w oparciu o które sporządziła te informacje, a także wszelkie znaczące przyjęte założenia.

Ryzyko kredytowe

76. **W odniesieniu do każdej klasy aktywów finansowych i innych pozycji narażonych na ryzyko kredytowe, jednostka ujawnia informacje na temat obciążenia ryzykiem kredytowym, w tym:**

- a) **kwotę, która najlepiej odzwierciedla maksymalne obciążenie ryzykiem kredytowym na dzień bilansowy, nie uwzględniając wartości godziwej żadnego zabezpieczenia ustalonego na wypadek, gdyby strony trzecie nie wykonały swoich obowiązków wynikających z instrumentów finansowych,**

oraz

- b) **informację o znaczącej koncentracji ryzyka kredytowego.**

77. Jednostka podaje informacje na temat ryzyka kredytowego, aby umożliwić użytkownikom sprawozdań finansowych ocenę stopnia, w jakim niewypełnienie obowiązków przez jej kontrahentów mogłoby zmniejszyć kwotę przyszłych wpływów pieniężnych z aktywów finansowych będących w posiadaniu jednostki na dzień bilansowy, albo spowodowałyby wydatki związane z innymi pozycjami narażonymi na ryzyko kredytowe (takimi jak na przykład kredytowe instrumenty pochodne lub udzielone gwarancje zabezpieczające zobowiązanie strony trzeciej). Niewykonanie obowiązków przez kontrahentów powoduje ujęcie straty w wyniku finansowym jednostki. Paragraf 76 nie wymaga przedstawienia przez jednostkę oceny prawdopodobieństwa powstania strat w przeszłości.

78. Celem ujawniania informacji o kwotach obciążonych ryzykiem kredytowym bez uwzględnienia kwot możliwych do odzyskania w wyniku realizacji zabezpieczenia („maksymalne obciążenie ryzykiem kredytowym”) jest:

- a) zapewnienie użytkownikom sprawozdań finansowych jednolitej miary dla kwot obciążonych ryzykiem kredytowym, zarówno dla aktywów finansowych, jak i dla innych pozycji narażonych na ryzyko kredytowe,

oraz

- b) uwzględnienie, iż maksymalne zagrożenie stratą może być różne od wartości bilansowej aktywów finansowych ujętych na dzień bilansowy.

79. W przypadku aktywów finansowych narażonych na ryzyko kredytowe, wartość bilansowa tych aktywów pomniejszona o utworzone rezerwy na straty, odzwierciedla zazwyczaj kwotę obciążoną ryzykiem kredytowym. Dla przykładu, w przypadku swapa procentowego wykazanego w wartości godziwej, maksymalne zagrożenie stratą na dzień bilansowy odpowiada zazwyczaj jego wartości bilansowej, ponieważ wartość ta jest równa ustalonemu według bieżących stóp rynkowych kosztowi zastąpienia tego swapa innym, w razie niewywiązania się z płatności przez drugą stronę kontraktu. W tej sytuacji nie jest konieczne ujawnianie dodatkowych informacji wykraczających poza dane zawarte w bilansie. Z drugiej strony, maksymalna potencjalna strata jednostki związana z niektórymi instrumentami finansowymi może różnić się znacząco od ich wartości bilansowej oraz od innych ujawnianych kwot, takich jak wartość godziwa lub wartość nominalna. W takich okolicznościach, dla spełnienia wymagań paragrafu 76 a), konieczne jest ujawnienie dodatkowych informacji.

80. Składnik aktywów finansowych, który na podstawie ważnego prawnie tytułu może kompensować zobowiązanie finansowe, prezentuje się w bilansie w kwocie niepomniejszonej o to zobowiązanie, chyba że jednostka zamierza rozliczyć się w kwocie netto lub jednocześnie. Tym niemniej, podając informacje zgodnie z paragrafem 76, jednostka ujawnia fakt posiadania prawa dokonania kompensaty. Dla przykładu, jeśli jednostka ma otrzymać wpływ z realizacji składnika aktywów finansowych przed rozliczeniem zobowiązania finansowego o równej lub wyższej kwocie, co do którego posiada prawo do kompensaty, to może skorzystać z tego prawa w celu uniknięcia poniesienia straty w razie niewywiązania się kontrahenta z płatności. Jeśli jednak na fakt niewywiązania się z płatności jednostka zareagowałaby, albo prawdopodobnie tak się stanie, przedłużeniem terminu danego składnika aktywów finansowych, to ryzyko kredytowe trwałoby, jeśli zmienione warunki przewidują otrzymanie wpływów z danego składnika aktywów finansowych dopiero po rozliczeniu odpowiadającego mu zobowiązania. Aby poinformować użytkowników sprawozdań finansowych o stopniu, w jakim zagrożenie ryzykiem kredytowym zostało ograniczone w konkretnym momencie, jednostka ujawnia fakt i skutek posiadania prawa dokonania kompensaty, jeśli oczekuje, że składnik aktywów finansowych zostanie rozliczony zgodnie z postanowieniami kontraktu. W przypadku, gdy zobowiązanie finansowe, w odniesieniu do którego jednostka posiada prawo do dokonania kompensaty, ma zostać rozliczone przed składnikiem aktywów finansowych, jednostka jest zagrożona ryzykiem kredytowym do wysokości wartości bilansowej danego składnika aktywów finansowych, jeśli kontrahent nie wywiąże się z płatności po rozliczeniu zobowiązania.
81. Jednostka mogła zawrzeć ramowe porozumienia o rozliczeniach netto w celu ograniczenia strat związanych z ryzykiem kredytowym, które jednak nie spełniają kryteriów uprawniających do dokonania kompensaty. Gdy ramowe porozumienie znacząco ogranicza ryzyko kredytowe związane z aktywami finansowymi, które nie skompensowały zobowiązań finansowych wobec tego samego kontrahenta, jednostka podaje dodatkowe informacje dotyczące skutków takiego porozumienia. W takim przypadku ujawnia się, że:
- a) ryzyko kredytowe związane z aktywami finansowymi objętymi ramowym porozumieniem zostało wyeliminowane tylko do wysokości kwoty zobowiązania finansowego wobec tego samego kontrahenta, rozliczanego po zrealizowaniu aktywów,
- oraz
- b) stopień, w jakim łączne obciążenie jednostki ryzykiem kredytowym zostało ograniczone poprzez ramowe porozumienie, może w krótkim okresie po dniu bilansowym ulec zasadniczej zmianie, ponieważ każda transakcja objęta porozumieniem wpływa na poziom ryzyka.
- Pożądane jest również, aby jednostka ujawniła informacje o postanowieniach zawartego przez nią ramowego porozumienia, które przesądzają o zakresie ograniczenia ryzyka kredytowego.
82. Jednostka może być narażona na ryzyko kredytowe związane z transakcją, która nie powoduje ujęcia aktywów finansowych w jej bilansie, jak na przykład zawarte kontrakty o gwarancje finansowe lub kredytowe instrumenty pochodne. Gwarantowanie obowiązków innej jednostki powoduje powstanie zobowiązania i obciąża gwarantującego ryzykiem kredytowym, które powinno być wzięte pod uwagę przy sporządzaniu informacji wymaganych zgodnie z paragrafem 76.
83. Informacje o przypadkach koncentracji ryzyka kredytowego ujawnia się wówczas, gdy nie wynikają w sposób oczywisty z innych danych na temat rodzaju prowadzonej działalności i sytuacji finansowej jednostki oraz narażają jednostkę na znaczące ryzyko straty w razie niewywiązania się z płatności przez inne strony. Stwierdzenie znaczącej koncentracji jest kwestią wymagającą oceny kierownictwa, formułowanej z uwzględnieniem okoliczności związanych z jednostką i jej dłużnikami. MSR 14 *Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności* dostarcza użytecznych wytycznych pozwalających na rozpoznanie segmentów branżowych i geograficznych, w których może dojść do koncentracji ryzyka kredytowego.
84. Koncentracja ryzyka kredytowego może dotyczyć jednego dłużnika lub grupy dłużników o podobnych charakterystykach sprawiających, iż można oczekiwać, że zmiany warunków gospodarczych lub innych okoliczności będą w podobny sposób wpływały na ich zdolność do wywiązywania się z obowiązków. Do cech, które mogą powodować koncentrację ryzyka, należą rodzaj działań podejmowanych przez dłużników, a więc sektor gospodarki, w którym działają, obszar geograficzny, na którym działania te są podejmowane oraz poziom wiarygodności kredytowej grup pożyczkobiorców. Na przykład, u wytwórcy urządzeń przeznaczonych dla przemysłu naftowego i gazowego będą zazwyczaj występowały należności z tytułu sprzedaży produktów, w których przypadku poziom ryzyka, że jednostka nie uzyska zapłaty uzależniony jest od zmian warunków gospodarczych w przemyśle naftowym i gazowym. Bank, który zazwyczaj udziela kredytów na skalę międzynarodową, może posiadać znaczącą ilość niespłaconych kredytów udzielonych słabiej rozwiniętym krajom, a na możliwość odzyskania tych kredytów mogą niekorzystnie wpływać lokalne warunki gospodarcze.

IAS 32

85. Ujawniane informacje o koncentracji ryzyka zawierają opis wspólnych cech, które służyły identyfikacji każdego z rozpoznanych przypadków koncentracji oraz kwotę maksymalnego obciążenia ryzykiem kredytowym, dotyczącą wszystkich aktywów finansowych posiadających dane cechy.

Wartość godziwa

86. *Z wyjątkiem przypadków wymienionych w paragrafie 90, dla każdej klasy aktywów finansowych i zobowiązań finansowych jednostka ujawnia informacje o wartości godziwej w taki sposób, aby było możliwe porównanie tej kwoty z odpowiednią wartością wykazaną w bilansie. (MSR 39 dostarcza wskazówki, co do ustalania wartości godziwej).*
87. Informacja o wartości godziwej jest powszechnie stosowana w działalności gospodarczej przy określaniu ogólnej sytuacji finansowej jednostki oraz podejmowaniu decyzji, co do poszczególnych instrumentów finansowych. Wartość ta jest również przydatna w podejmowaniu decyzji przez użytkowników sprawozdań finansowych, ponieważ często mówi ona o tym, jak rynki finansowe oceniają bieżącą wartość oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych z danego instrumentu. Informacja o wartości godziwej umożliwia porównanie instrumentów finansowych posiadających zasadniczo takie same cechy ekonomiczne, niezależnie od tego, jakim celom służą oraz kiedy i przez kogo zostały wyemitowane lub nabyte. Wartość godziwa stanowi obiektywną podstawę oceny staranności działań podejmowanych przez kierownictwo, ukazując skutki podjętych decyzji o nabyciu, sprzedaży lub utrzymaniu stanu posiadania aktywów finansowych oraz o zaciągnięciu, utrzymaniu lub rozliczeniu zobowiązań finansowych. Jednostka, która nie wykazuje w bilansie aktywów finansowych i zobowiązań finansowych w wartości godziwej, zamieszcza informacje o tej wartości w uzupełniających objaśnieniach.
88. W odniesieniu do instrumentów finansowych takich, jak krótkoterminowe należności i zobowiązania, nie wymaga się ujawnienia wartości godziwej, jeśli ich wartość bilansową stanowi wartość godziwa oszacowana w oparciu o racjonalne przesłanki.
89. Wartość godziwą ujawnia się według utworzonych przez jednostkę klas aktywów finansowych i zobowiązań finansowych, przy czym kompensowanie aktywów i zobowiązań zaliczonych do tych klas dopuszczone jest tylko w takim zakresie, w jakim odpowiadające im wartości bilansowe zostały poddane kompensacie w bilansie.
90. *Jeśli inwestycje w nienotowane instrumenty kapitałowe lub instrumenty pochodne związane z takimi instrumentami kapitałowymi wycenia się zgodnie z MSR 39 w cenie nabycia, gdyż ich wartość godziwa nie może być wiarygodnie ustalona, to fakt ten ujawnia się wraz z opisem instrumentów finansowych, ich wartością bilansową oraz objaśnieniem powodów niemożności wiarygodnego ustalenia wartości godziwej, a jeśli możliwe, to również określeniem przedziału oszacowań, w którym prawdopodobnie mieści się wartość godziwa danego instrumentu. Ponadto, w przypadku sprzedaży aktywów finansowych, których wartość godziwa poprzednio nie mogła być ustalona w wiarygodny sposób, ujawnia się fakt dokonania sprzedaży, wartość bilansową zbytych aktywów finansowych w momencie sprzedaży oraz zyski lub straty z transakcji odniesione na wynik finansowy.*
91. Jeśli inwestycje w nienotowane instrumenty kapitałowe lub instrumenty pochodne związane z takimi instrumentami kapitałowymi są wyceniane zgodnie z MSR 39 w cenie nabycia, gdyż ich wartość godziwa nie może być wiarygodnie ustalona, to nie jest wymagane ujawnienie informacji o wartości godziwej określonych w paragrafach 86 i 92. W zamian, dostarcza się informacji pomagających użytkownikom sprawozdań finansowych w ocenie rozmiarów możliwej różnicy bilansowej wartości takich aktywów finansowych oraz zobowiązań finansowych i ich wartości godziwej. W uzupełnieniu objaśnienia podstawowej charakterystyki instrumentów finansowych mającej związek z ich wartością oraz powodów nieujawniania ich wartości godziwej, przedstawia się informacje o rynku dla tych instrumentów. W niektórych przypadkach można uznać, że postanowienia i warunki zawartego kontraktu ujawnione zgodnie z paragrafem 60 stanowią wystarczającą informację. Jeśli istnieją ku temu racjonalne przesłanki, kierownictwo może wyrazić swoją opinię o związkach zachodzących między wartością godziwą i bilansową wartością aktywów finansowych i zobowiązań finansowych, będących przyczyną niemożności wiarygodnego ustalenia ich wartości godziwej.
92. *Jednostka ujawnia:*
- a) *metody i istotne założenia ustalania wartości godziwej aktywów finansowych i zobowiązań finansowych, przyjęte dla każdej znaczącej klasy aktywów finansowych i zobowiązań finansowych. (Wskazówki, co do tworzenia klas aktywów finansowych zawiera paragraf 55);*

- b) czy wartości godziwe aktywów finansowych i zobowiązań finansowych są ustalane bezpośrednio, w całości lub w części, na podstawie publikowanych notowań ustalonych na aktywnym rynku, albo zostały oszacowane z wykorzystaniem technik wyceny (zob. MSR 39, paragrafy OS71 – OS79);
- c) czy sprawozdania finansowe obejmują instrumenty finansowe wyceniane w wartościach godziwych, w całości lub w części ustalanych z wykorzystaniem technik wyceny opartych na założeniach, których nie potwierdzają możliwe do obserwacji rynkowe ceny lub stopy. Jeśli zmiana któregokolwiek z takich założeń spowodowałaby oszacowanie znacząco różniące się wartości godziwej, jednostka ujawnia ten fakt oraz podaje informacje o wpływie na wartość godziwą racjonalnie uzasadnionych alternatywnych założeń mieszczących się w zbiorze możliwych rozwiązań. Dla tego celu, istotność ustala się w odniesieniu do rachunku zysków i strat oraz aktywów lub pasywów bilansu ogółem.
- d) całkowitą kwotę zmiany wartości godziwych ustalonych z wykorzystaniem technik wyceny ujętą w ciągu okresu w rachunku zysków i strat.
93. Informacje o wartości godziwej obejmują ujawnienie metod wyceny wartości godziwej oraz istotne założenia przyjęte przy ich stosowaniu. Na przykład, jednostka podaje informacje o założeniach dotyczących stopy przedpłat, stopy oszacowanych strat na kredytach, stóp odsetkowych lub dyskontowych, jeśli są one znaczące.

Inne ujawniane informacje

Wyłączenie z bilansu

94. a) Jednostka mogła przenieść składnik aktywów finansowych (zob. MSR 39, paragraf 18), albo zawrzeć porozumienie, którego charakterystykę podaje paragraf 19 w MSR 39, w taki sposób, że nie można uznać porozumienia za skutkujące przekazaniem składnika aktywów finansowych. Jeśli jednostka kontynuuje ujmowanie całości takiego składnika aktywów, albo ujmuje ten składnik w zakresie odpowiadającym utrzymywanemu zaangażowaniu (zob. MSR 39, paragrafy 29 i 30), to dla każdej klasy aktywów finansowych ujawnia się następujące informacje:
- i) charakter aktywów,
- ii) związane z posiadaniem rodzaje ryzyka, na które jednostka jest narażona, i korzyści, jakie może osiągnąć,
- iii) w przypadku kontynuacji ujmowania całości składnika aktywów, wartość bilansową składnika aktywów i związane z nim zobowiązania,
- oraz
- iv) w przypadku ujmowania składnika aktywów w zakresie odpowiadającym utrzymywanemu zaangażowaniu, całkowitą wartość składnika aktywów, wartość składnika, w której ujmowanie jest kontynuowane oraz wartość bilansową związane z nim zobowiązania.

Zastaw

94. b) Jednostka ujawnia wartość bilansową aktywów finansowych obciążonych zastawem zabezpieczającym zobowiązanie, wartość bilansową aktywów finansowych obciążonych zastawem zabezpieczającym zobowiązanie warunkowe, a zgodnie z paragrafami 60 a) i 63 g), również wszystkie znaczące postanowienia i warunki dotyczące aktywów będących przedmiotem zastawu.
- c) W przypadku przyjęcia przez jednostkę zastawu, którego przedmiot może przez wywiązującego się z płatności właściciela (zastawcę) zostać zbyty lub obciążony innym zastawem przed wygaśnięciem zastawu, ujawnienie obejmuje:
- i) wartość godziwą przyjętego przedmiotu zastawu (aktywa finansowe i niefinansowe);

IAS 32

- ii) wartość godziwą każdego przedmiotu zastawu, który został zbyty lub obciążony innym zastawem, jak też, czy jednostka ma obowiązek zwrotu takich aktywów;

oraz

- iii) wszystkie znaczące postanowienia i warunki związane z użytkowaniem przedmiotu zastawu (zgodnie z paragrafami 60 a) i 63 g).

Złożone instrumenty finansowe ze złożeniem cech wbudowanych instrumentów pochodnych

94. d) Jeśli jednostka wyemitowała instrument zawierający składnik zobowiązaniowy i kapitałowy (zob. paragraf 28), i ten instrument zawiera złożenie cech wbudowanych instrumentów pochodnych, których wartości są współzależne (na przykład zamienny instrument dłużny z opcją kupna), to ujawnia się istnienie takich cech oraz efektywną stopę procentową składnika zobowiązaniowego (po wydzieleniu wbudowanych instrumentów pochodnych, które poddaje się odrębnemu rozliczeniu).

Aktywa finansowe i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy (zob. także paragraf OS40)

94. e) Jednostka ujawnia wartość bilansową aktywów finansowych i zobowiązań finansowych, które:

- i) zaliczyła do kategorii przeznaczonych do obrotu;

oraz

- ii) w momencie początkowego ujęcia uznała za aktywa finansowe i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy (tj. te, których nie uznaje się za zaliczane do kategorii instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu).

- f) Jeśli jednostka uznała zobowiązanie finansowe za wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, to ujawnia:

- i) kwotę zmiany wartości godziwej, która nie jest związana ze zmianą referencyjnej stopy procentowej (np. LIBOR);

oraz

- ii) różnicę między wartością bilansową i kwotą, którą jednostka byłaby obowiązana zapłacić wierzycielowi w terminie wykupu.

Przekwalifikowanie

94. g) Jeśli jednostka przekwalifikowała składnik aktywów finansowych wyceniany w wartości godziwej do wycenianych w cenie nabycia lub w zamortyzowanym koszcie (zob. MSR 39, paragraf 54), to przedstawia powody zmiany kwalifikacji.

Rachunek zysków i strat oraz kapitał własny

94. h) Jednostka ujawnia znaczące pozycje przychodów i kosztów oraz zysków i strat związanych z aktywami finansowymi i zobowiązaniami finansowymi, zarówno odniesione na rachunek zysków i strat, jak i ujęte jako odrębny składnik kapitału własnego. Ujawniane informacje obejmują co najmniej:

- i) całkowitą kwotę przychodów odsetkowych oraz całkowitą kwotę kosztów odsetkowych (obliczone z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej), odnoszące się do aktywów finansowych i zobowiązań finansowych, których nie wycenia się w wartości godziwej przez wynik finansowy;

- ii) dla aktywów dostępnych do sprzedaży, kwotę zysków lub strat odniesioną w ciągu okresu bezpośrednio na kapitał własny oraz kwoty przeniesione z kapitału własnego na wynik finansowy danego okresu;

oraz

- iii) kwotę przychodów odsetkowych związaną z aktywami finansowymi, które utraciły wartość, zgodnie z paragrafem OS 93 w MSR 39.

Utrata wartości

94. i) Dla każdej znaczącej klasy aktywów finansowych, jednostka ujawnia charakter i kwotę każdej straty odniesionej na wynik finansowy, spowodowanej utratą wartości przez składnik aktywów finansowych (Wskazówki, co do tworzenia klas aktywów finansowych zawiera paragraf 55).

Niewywiązanie się z płatności i naruszenia umowy

94. j) W każdym przypadku niewywiązania się w ciągu okresu ze spłaty kapitału, wypłaty odsetek, postanowień dotyczących powierniczego rachunku rozliczenia zobowiązania lub wykupu, odnoszących się do zaciągniętych pożyczek według stanu na dzień bilansowy, a także w przypadku każdego naruszenia w ciągu okresu umowy o pożyczkę, z którym związane jest prawo żądania przez wierzyciela spłaty długu (z wyjątkiem naruszeń mających miejsce przed dniem bilansowym lub na ten dzień, które zostały naprawione, albo na skutek których umowę poddano renegocjacji), jednostka ujawnia:

- i) szczegółowy opis naruszenia;

- ii) ustaloną na dzień bilansowy kwotę zaciągniętych pożyczek, których naruszenia dotyczyły;

oraz

- iii) w odniesieniu do kwot ujawnionych zgodnie z punktem ii), czy naruszenie zostało naprawione, czy też postanowienia umowy o pożyczkę były ponownie negocjowane przed dniem zatwierdzenia sprawozdania finansowego.

95. Na potrzeby ujawnienia informacji o naruszeniach umów o pożyczkę, w związku z paragrafem 94 j), do zobowiązań z tytułu pożyczek zalicza się wyemitowane instrumenty dłużne oraz zobowiązania finansowe inne, niż krótkoterminowe zobowiązania handlowe oparte na zwykłych warunkach kredytowych. W przypadku naruszenia umowy, mającego miejsce w ciągu danego okresu, które do dnia bilansowego nie zostało naprawione albo postanowienia umowy nie były poddane ponownym negocjacjom, kwalifikacja zobowiązań do krótkoterminowych lub długoterminowych dokonywana jest zgodnie z MSR 1.

DATA WEJŚCIA W ŻYCIE

96. Jednostka stosuje niniejszy standard w okresach obrotowych rozpoczynających się 1 stycznia 2005 roku lub później. Wcześniejsze zastosowanie jest dozwolone. Jednostka nie stosuje niniejszego standardu w okresach obrotowych rozpoczynających się przed 1 stycznia 2005 roku chyba, że jednocześnie zastosuje MSR 39 (wydany w grudniu 2003 roku). Jeśli jednostka zastosowała niniejszy standard w okresie obrotowym rozpoczynającym się przed 1 stycznia 2005 roku, to fakt ten podlega ujawnieniu.

97. Niniejszy standard stosuje się w sposób retrospektywny.

ODWOŁANIE INNYCH POSTANOWIEŃ

98. Niniejszy standard zastępuje MSR 32 Instrumenty finansowe: ujawnianie i prezentacja zaktualizowany w 2000 roku

IAS 32

99. Niniejszy standard zastępuje następujące interpretacje:
- a) SKI-5 *Klasyfikacja instrumentów finansowych – zapisy dotyczące warunkowej zapłaty,*
 - b) SKI-16 *Kapitał akcyjny – wykupione własne instrumenty kapitałowe (akcje własne)*

oraz
 - c) SKI-17 *Kapitał własny – koszty transakcji kapitałowych.*
100. Niniejszy standard odwołuje projekt SKI-D34 *Instrumenty finansowe – instrumenty i prawa przedstawiane do umorzenia przez posiadacza.*
-

ZAŁĄCZNIK A

IAS 32

Objaśnienie stosowania MSR 32 Instrumenty finansowe: ujawnianie i prezentacja

Załącznik stanowi integralną część standardu.

- OS1. Niniejsze Objąśnienie stosowania obejmuje wskazówki, co do zastosowania szczególnych aspektów standardu.
- OS2. Standard nie zajmuje się ujmowaniem i wyceną instrumentów finansowych. Wymagania dotyczące ujmowania i wyceny aktywów finansowych i zobowiązań finansowych określono w MSR 39 *Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena*.

DEFINICJE (PARAGRAFY 11-14)

Aktywa finansowe i zobowiązania finansowe

- OS3. Środki płatnicze (środki pieniężne) są składnikiem aktywów finansowych, ponieważ stanowią środek wymiany, i z tej przyczyny są podstawą wyceny i ujęcia wszystkich transakcji w sprawozdaniu finansowym. Środki pieniężne złożone w depozycie banku lub podobnej instytucji finansowej są aktywami finansowymi, gdyż reprezentują umowne prawo deponującego do otrzymania środków pieniężnych od tej instytucji lub wystawienia czeku albo podobnego instrumentu w ramach posiadanego salda, tytułem spłaty zobowiązania finansowego wobec wierzyciela.
- OS4. Typowymi przykładami aktywów finansowych reprezentujących umowne prawo do otrzymania w przyszłości środków pieniężnych oraz odpowiadających im zobowiązań finansowych, które reprezentują umowny obowiązek wydania w przyszłości środków pieniężnych, są:
- (a) należności i zobowiązania z tytułu dostaw i usług;
 - (b) należności i zobowiązania wekslowe;
 - (c) kredyty udzielone i otrzymane;
- oraz
- (d) obligacje obce i własne.

W każdym z powyższych przypadków umowne prawo jednej ze stron do otrzymania środków pieniężnych (lub obowiązek zapłaty), powoduje jednoczesne powstanie odpowiadającego umownego obowiązku drugiej ze stron zapłaty w środkach pieniężnych (lub prawa do ich otrzymania).

- OS5. Innym rodzajem instrumentów finansowych są takie, w przypadku których uzyskiwane lub tracone korzyści ekonomiczne mają postać aktywów finansowych innych niż środki pieniężne. Na przykład, skrypt dłużny zobowiązujący do wydania obligacji skarbu państwa daje posiadaczowi umowne prawo do otrzymania obligacji, a na wystawcę nakłada obowiązek przekazania obligacji, a nie środków pieniężnych. Obligacje są aktywami finansowymi, ponieważ nakładają na państwo będące ich emitentem obowiązek zapłaty w środkach pieniężnych. Zatem, z punktu widzenia posiadacza skrypt dłużny jest składnikiem aktywów finansowych, natomiast dla wystawcy jest zobowiązaniem finansowym.
- OS6. „Wieczyste” instrumenty dłużne, (takie jak „wieczyste” obligacje, długoterminowe niezabezpieczone instrumenty dłużne, skrypty kapitałowe), zwykle dają posiadaczowi umowne prawo do otrzymywania płatności z tytułu odsetek w ustalonych terminach przez nieokreślony okres czasu, bez możliwości wycofania kapitału lub z prawem do jego wycofania, ale na takich warunkach, że jest to mało prawdopodobne lub bardzo odległe w czasie. Na przykład, jednostka może wyemitować instrument finansowy nakładający na nią obowiązek dokonywania corocznych płatności przez nieokreślony czas, w kwocie odpowiadającej ustalonej stopie 8 % od wartości nominalnej lub kwoty kapitału równej 1 000 j.p. (*). Zakładając, że stopa 8 % jest rynkową stopą procentową dla danego instrumentu w momencie emisji, emitent przyjmuje na siebie umowny obowiązek dokonania szeregu przyszłych płatności z tytułu odsetek, których wartość godziwa (wartość bieżąca) w momencie początkowego ujęcia równa jest 1 000 j.p. Posiadacz i emitent instrumentu mają odpowiednio składnik aktywów finansowych i zobowiązanie finansowe.

(*) W załączniku kwoty pieniężne wyrażone są w „jednostkach pieniężnych” (jp)

IAS 32

- OS7. Umowne prawo lub umowny obowiązek do otrzymania, dostarczenia lub wymiany instrumentów finansowych same przez się są instrumentami finansowymi. Ciąg umownych praw lub umownych obowiązków spełnia definicję instrumentu finansowego, jeśli ostatecznie prowadzi do otrzymania lub przekazania środków pieniężnych, albo do nabycia lub emisji instrumentu kapitałowego.
- OS8. Wykonania umownego prawa lub spełnienie wymogów wynikających z umownego obowiązku może mieć charakter bezwzględny lub być uwarunkowane zdarzeniem, które może wystąpić w przyszłości. Na przykład, gwarancja finansowa jest umownym prawem wierzyciela do otrzymania środków pieniężnych od gwaranta i odpowiadającym umownym obowiązkiem dokonania zapłaty przez gwaranta na rzecz wierzyciela, jeżeli dłużnik nie spłaci długu. Istnienie umownego prawa i umownego obowiązku wynika z zawartej transakcji lub zdarzenia, (wystawienie gwarancji), mających miejsce w przeszłości, jeśli nawet zdolność wierzyciela do wykonania prawa i wymóg spełnienia obowiązku przez gwaranta są uwarunkowane przyszłym niespłaceniem długu przez dłużnika. Warunkowe prawo i obowiązek spełniają definicję aktywów finansowych i zobowiązania finansowego, chociaż takie aktywa i zobowiązania nie zawsze są ujmowane w sprawozdaniu finansowym.
- OS9. Zgodnie z MSR 17 *Leasing*, leasing finansowy jest postrzegany przede wszystkim jako prawo finansującego do otrzymywania i obowiązek korzystającego do wnoszenia szeregu opłat, które zasadniczo są tożsame z dokonywanymi spłatami łączącymi zwrot kapitału i odsetki na mocy umowy kredytowej. Finansujący ujmuje swoją inwestycję w kwocie należnej na mocy umowy leasingowej a nie jako składnik aktywów będący przedmiotem leasingu. Z drugiej strony, leasing operacyjny jest postrzegany zasadniczo jako niedomknięta umowa, z której wynika obowiązek umożliwienia przez finansującego użytkownika składnika aktywów w przyszłych okresach, w zamian za opłatę zbliżoną do opłaty za usługę. Finansujący nadal ujmuje w swoich księgach rachunkowych przedmiot leasingu, a nie przyszłe należności z tytułu umowy leasingowej. Zgodnie z powyższym, leasing finansowy uznawany jest za instrument finansowy, podczas gdy leasing operacyjny takim instrumentem nie jest (z wyjątkiem pojedynczych opłat aktualnie należnych i wymagalnych).
- OS10. Aktywa rzeczowe (takie jak zapasy, nieruchomości, maszyny i wyposażenie), aktywa będące przedmiotem leasingu oraz wartości niematerialne i prawne (takie jak patenty i znaki towarowe) nie są aktywami finansowymi. Kontrola nad tego typu aktywami rzeczowymi i wartościami niematerialnymi stwarza możliwość generowania wpływu środków pieniężnych lub innych aktywów finansowych, lecz nie powoduje bieżącego istnienia prawa do otrzymania środków pieniężnych lub innych aktywów finansowych.
- OS11. Aktywa (takie jak zaliczki lub czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów), które spowodują w przyszłości wpływ korzyści ekonomicznych w postaci dóbr lub usług, a nie powodują powstania prawa do otrzymania środków pieniężnych lub innych aktywów finansowych, nie są aktywami finansowymi. Podobnie, nie uznaje się za zobowiązania finansowe takich pozycji jak przychody przyszłych okresów i większości zobowiązań o charakterze gwarancyjnym, ponieważ odpływ związanych z nimi korzyści ekonomicznych polega na dostarczeniu dóbr lub usług, a nie na wykonaniu umownego obowiązku wypłaty środków pieniężnych lub wydania innych aktywów finansowych.
- OS12. Zobowiązania lub aktywa, które nie wynikają z umowy (takie jak np. podatek dochodowy, który powstaje w związku z obowiązkiem ustawowym nałożonym przez państwo), nie są zobowiązaniami finansowymi, ani też składnikiem aktywów finansowych. Ujmowanie podatku dochodowego jest przedstawione w MSR 12 *Podatek dochodowy*. Podobnie, obowiązki zwyczajowe, zdefiniowane w MSR 37 *Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe*, nie powstają w wyniku umów i nie są zobowiązaniami finansowymi.

Instrumenty kapitałowe

- OS13. Przykłady instrumentów kapitałowych obejmują udziały zwykłe bez opcji sprzedaży, niektóre rodzaje udziałów uprzywilejowanych (zob. paragrafy OS25 i OS26) oraz warrantów lub wystawione opcje kupna dające posiadaczowi prawo subskrypcji lub nabycia od jednostki emitującej ustalonej liczby udziałów zwykłych bez opcji sprzedaży, w zamian za ustaloną kwotę środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych. Obowiązek wyemitowania lub nabycia przez jednostkę ustalonej liczby własnych instrumentów kapitałowych, w zamian za ustaloną kwotę środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych, jest instrumentem kapitałowym jednostki. Jednakże, jeśli taka umowa nakłada na jednostkę obowiązek przekazania środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych, to powoduje również powstanie zobowiązania w wysokości równej bieżącej wartości kwoty umorzeniowej (zob. paragraf OS27 a)). Emitent udziałów zwykłych bez opcji sprzedaży przyjmuje na siebie zobowiązanie rozchodowania środków wtedy, gdy podejmuje formalne kroki i staje się prawnie zobowiązany wobec udziałowców. Taki przypadek ma miejsce w momencie ogłoszenia wypłaty dywidendy, albo kiedy jednostka jest likwidowana, a wszelkie aktywa pozostające po uregulowaniu zobowiązań zostają przeznaczone do podziału pomiędzy udziałowcami.

- OS14. Nabyta przez jednostkę opcja kupna lub inny podobny kontrakt, który daje jej prawo do odkupienia ustalonej liczby własnych instrumentów kapitałowych, w zamian za ustaloną kwotę środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych, nie jest składnikiem aktywów finansowych tej jednostki. Natomiast, każda kwota zapłacona z tytułu takiej umowy przez jednostkę pomniejsza jej kapitał własny.

Pochodne instrumenty finansowe

- OS15. Instrumenty finansowe obejmują instrumenty pierwotne (takie jak należności, zobowiązania i instrumenty kapitałowe) oraz pochodne instrumenty finansowe (takie jak opcje finansowe, transakcje terminowe typu futures i forward, swapy stóp procentowych i swapy walutowe). Pochodne instrumenty finansowe spełniają definicję instrumentów finansowych i są objęte niniejszym standardem.

- OS16. Pochodne instrumenty finansowe tworzą prawa i obowiązki, których efektem jest przeniesienie pomiędzy stronami kontraktu jednego lub kilku rodzajów ryzyka finansowego, związanych z bazowym pierwotnym instrumentem finansowym. W momencie zawarcia umowy, pochodne instrumenty finansowe dają jednej ze stron umowne prawo do wymiany aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych z drugą stroną na warunkach potencjalnie korzystnych, albo nakładają umowny obowiązek wymiany aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych z drugą stroną na warunkach potencjalnie niekorzystnych. Generalnie (*), zawarcie kontraktu nie skutkuje przeniesieniem bazowego pierwotnego instrumentu finansowego, i przeniesienie nie musi też nastąpić w terminie wygaśnięcia kontraktu. Niektóre instrumenty zawierają w sobie zarówno prawo, jak i obowiązek dokonania wymiany. Ponieważ warunki wymiany określa się przy zawarciu kontraktu instrumentu pochodnego, to wraz ze zmianami cen na rynkach finansowych mogą one stawać się korzystne lub niekorzystne.

- OS17. Opcja sprzedaży lub kupna polegająca na wymianie aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych (tj. instrumentów finansowych innych niż własne instrumenty kapitałowe jednostki), daje posiadaczowi prawo do uzyskania potencjalnych przyszłych korzyści ekonomicznych związanych ze zmianą wartości godziwej bazowego instrumentu finansowego. Natomiast, wystawca opcji przyjmuje na siebie obowiązek zrezygnowania z potencjalnych przyszłych korzyści ekonomicznych lub poniesienia potencjalnych strat związanych ze zmianami wartości godziwej bazowego instrumentu finansowego. Umowne prawo posiadacza i obowiązki wystawcy spełniają odpowiednio wymogi definicji aktywów finansowych i zobowiązań finansowych. Bazowym instrumentem finansowym opcji może być każdy składnik aktywów finansowych, w tym udziały w innych jednostkach i oprocentowane instrumenty finansowe. Opcja może raczej nakładać na wystawcę obowiązek wyemitowania instrumentu dłużnego, a nie przeniesienia składnika aktywów finansowych, lecz bazowy instrument finansowy opcji stałby się składnikiem aktywów finansowych posiadacza opcji, gdyby została ona wykonana. Prawo posiadacza opcji do wymiany aktywów finansowych na potencjalnie korzystnych warunkach i obowiązek wystawcy wymiany aktywów finansowych na potencjalnie niekorzystnych warunkach, są odrębne od bazowego składnika aktywów finansowych, który zostałby wymieniony na skutek wykonania opcji. Prawdopodobieństwo wykonania opcji nie ma wpływu na istotę prawa posiadacza i obowiązku wystawcy.

- OS18. Innym przykładem pochodnego instrumentu finansowego jest transakcja terminowa forward, która ma zostać rozliczona po upływie sześciu miesięcy, na mocy której jedna ze stron (nabywca) zobowiązuje się zapłacić 1 000 000 j.p. w zamian za obligacje skarbu państwa o stałej stopie procentowej i wartości nominalnej równej 1 000 000 j.p., zaś druga strona (sprzedający) zobowiązuje się dostarczyć obligacje skarbu państwa o stałej stopie procentowej i wartości nominalnej równej 1 000 000 j.p. w zamian za zapłatę w środkach pieniężnych 1 000 000 j.p. Przez sześć miesięcy obie strony kontraktu mają umowne prawo i umowny obowiązek wymiany instrumentów finansowych. Jeśli rynkowa cena obligacji skarbu państwa wzrośnie powyżej 1 000 000 j.p., warunki umowy okażą się korzystne dla nabywcy i niekorzystne dla sprzedającego; jeśli natomiast cena rynkowa obligacji skarbu państwa spadnie poniżej 1 000 000 j.p., skutek dla obu stron będzie przeciwny. Nabywca ma umowne prawo (składnik aktywów finansowych) podobne do prawa wynikającego z posiadanej opcji kupna, jak i umowny obowiązek (zobowiązanie finansowe), podobne do obowiązku wynikającego z wystawionej opcji sprzedaży; sprzedający ma umowne prawo (składnik aktywów finansowych), podobne do prawa wynikającego z posiadanej opcji sprzedaży, jak i umowny obowiązek (zobowiązanie finansowe), podobny do obowiązku wynikającego z wystawionej opcji kupna. Tak jak w przypadku opcji, te umowne prawa i obowiązki stanowią aktywa finansowe i zobowiązania finansowe odrębne od bazowych instrumentów finansowych (obligacji i środków pieniężnych, które zostaną wymienione). Na obydwu stronach transakcji terminowej forward ciąży obowiązek wykonania postanowień umowy w uzgodnionym terminie, natomiast wykonanie czynności zgodnie z umową opcji ma miejsce tylko wówczas, gdy posiadacz opcji zdecyduje się na jej wykonanie.

(*) Stwierdzenie to jest prawdziwe dla większości, lecz nie dla wszystkich pochodnych instrumentów finansowych, np. w niektórych walutowych swapach stóp procentowych nominal jest wymieniany w momencie zawarcia kontraktu (oraz ponownie wymieniany w dacie zakończenia kontraktu).

IAS 32

OS19. Wiele innych rodzajów instrumentów pochodnych zawiera w sobie prawo lub obowiązek dokonania w przyszłości wymiany, na przykład swapy stóp procentowych oraz swapy walutowe, kontrakty na górny pułap stóp procentowych, kontrakty na górny i dolny pułap stopy procentowej i na dolny pułap stopy procentowej, promesy kredytowe, i akredytywy. Swap na stopy procentowe może być postrzegany jako odmiana transakcji terminowej forward, w której strony umawiają się, że dokonają wymiany szeregu kwot wypłacanych w środkach pieniężnych, przy czym jedna z kwot wyliczona jest na podstawie zmiennej stopy procentowej, druga zaś na podstawie stałej stopy procentowej. Transakcje terminowe futures są z kolei odmianą transakcji terminowych forward, różniącą się tym, że są standaryzowane i stanowią przedmiot obrotu giełdowego.

Umowy kupna lub sprzedaży niefinansowych składników aktywów (paragrafy 8-10)

OS20. Umowy kupna lub sprzedaży niefinansowych składników aktywów nie spełniają definicji instrumentu finansowego, ponieważ umowne prawo jednej ze stron do otrzymania niefinansowego składnika aktywów lub usługi i odpowiadający mu obowiązek drugiej strony, nie tworzą bieżącego prawa lub obowiązku żadnej ze stron do otrzymania, dostarczenia lub wymiany składnika aktywów finansowych. Na przykład umowy, które zakładają rozliczenie wyłącznie w drodze otrzymania lub dostarczenia niefinansowego składnika aktywów (na przykład, opcje, transakcje terminowe futures lub forward na dostawę srebra) nie są instrumentami finansowymi. Istnieje wiele tego rodzaju kontraktów towarowych. Niektóre z nich są standaryzowane i są przedmiotem obrotu na zorganizowanych rynkach podobnie, jak niektóre pochodne instrumenty finansowe. Na przykład, terminowy kontrakt towarowy futures można z łatwością kupić i sprzedać w zamian za środki pieniężne, ponieważ jest notowany na giełdzie i może wielokrotnie przechodzić z rąk do rąk. Tym niemniej, strony kupujące i sprzedające taki kontrakt w rzeczywistości obracają towarem leżącym u podstaw tej umowy. Możliwość kupna lub sprzedaży kontraktu towarowego w zamian za środki pieniężne, łatwość, z jaką taki kontrakt można kupić lub sprzedać oraz możliwość negocjowania rozliczenia w środkach pieniężnych obowiązku przyjęcia lub dostarczenia towaru, nie zmieniają istoty umowy na tyle, aby czyniło to z niej instrument finansowy. Niemniej jednak, kontrakty kupna lub sprzedaży aktywów niefinansowych, których rozliczenie może nastąpić w kwocie netto lub poprzez wymianę instrumentów finansowych, albo wtedy, gdy będące ich przedmiotem aktywa niefinansowe można łatwo zamienić na środki pieniężne, są objęte standardem tak, jakby byłyby instrumentami finansowymi (zob. paragraf 8).

OS21. Umowa o otrzymanie lub dostarczenie rzeczowego składnika aktywów nie skutkuje powstaniem składnika aktywów finansowych u jednej strony i zobowiązania finansowego u drugiej, chyba że wynikająca z umowy zapłata jest odroczone do terminu przypadającego po dniu przeniesienia rzeczowego składnika aktywów. Takim przypadkiem jest kupno lub sprzedaż dóbr na kredyt kupiecki.

OS22. Niektóre kontrakty związane są z towarami, ale ich rozliczenie nie polega na fizycznym otrzymaniu lub dostarczeniu towaru. Przewidują one rozliczenie w drodze płatności pieniężnych, których kwota jest określana zgodnie z formułą zawartą w umowie, a nie poprzez zapłatę ustalonej sumy. Na przykład, kwota kapitału obligacji może być skalkulowana na podstawie ustalonej ilości ropy naftowej i jej ceny rynkowej przeważającej na dzień wykupu obligacji. Kwota kapitału jest indeksowana do ceny towaru, ale rozliczenie obligacji następuje wyłącznie w środkach pieniężnych. Taka umowa jest instrumentem finansowym.

OS23. Definicja instrumentu finansowego obejmuje również umowy, które obok składnika aktywów finansowych i zobowiązania finansowego, powodują dodatkowo powstanie niefinansowego składnika aktywów lub niefinansowego zobowiązania. Takie instrumenty finansowe często dają jednej ze stron opcję wymiany aktywów finansowych na niefinansowe. Na przykład, obligacja związana z ropą naftową może dawać jej posiadaczowi prawo do otrzymania szeregu stałych, okresowych płatności z tytułu odsetek oraz ustalonej kwoty pieniężnej w momencie wykupu obligacji oraz opcję wymiany kwoty kapitału obligacji na ustaloną ilość ropy naftowej. Atrakcyjność wykonania takiej opcji może być zmieniać się, w zależności od relacji wartości godziwej ropy naftowej do wskaźnika wymiany ropy naftowej na środki pieniężne (cena wymiany), przypisanego danej obligacji. Zamiaty posiadacza obligacji, co do wykonania opcji, nie zmieniają istoty składowych aktywów. Składnik aktywów finansowych posiadacza i zobowiązanie finansowe emitenta czynią z takiej obligacji instrument finansowy, niezależnie od innych rodzajów aktywów i zobowiązań, które powstają w wyniku tej umowy.

OS24. Mimo że standard nie został opracowany z myślą o stosowaniu go do kontraktów towarowych lub innych umów, które nie spełniają definicji instrumentu finansowego lub nie są objęte paragrafem 8, jednostki mogą uznać za właściwe stosowanie do tych umów odpowiednich wymagań niniejszego standardu dotyczących ujawniania informacji.

Zobowiązania i kapitał własny (paragrafy 15-27)

Brak umownego obowiązku wydania środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych (paragrafy 17-20)

OS25. Udziały uprzywilejowane mogą reprezentować różne prawa. W celu ustalenia, czy uprzywilejowany udział jest zobowiązaniem finansowym, czy też jest instrumentem kapitałowym, emitent ocenia prawa wynikające z udziału, aby stwierdzić, czy udział wykazuje charakter zobowiązania finansowego. Na przykład, uprzywilejowany udział z określonym terminem umorzenia lub dający posiadaczowi opcję przedstawienia do wykupienia, zawiera zobowiązanie finansowe, ponieważ obciąża emitenta obowiązkiem przekazania udziałowcowi aktywów finansowych. Potencjalna niezdolność emitenta do spełnienia obowiązku wykupu uprzywilejowanego udziału na żądanie wynikające z umowy, spowodowana brakiem funduszy, ograniczeniami prawnymi albo niewystarczającymi zyskami lub rezerwami, nie zwalnia emitenta z tego obowiązku. Opcja, dająca emitentowi prawo wykupienia udziałów w zamian za środki pieniężne, nie spełnia definicji zobowiązania finansowego, ponieważ na emitencie nie ciąży bieżący obowiązek przeniesienia aktywów finansowych na udziałowców. W tym przypadku, wykupienie udziałów pozostaje wyłącznie w gestii emitenta. Jednakże, obowiązek taki może powstać wówczas, kiedy emitent wykonuje opcję, zazwyczaj w formalny sposób powiadamiając udziałowców o zamiarze umorzenia udziałów.

OS26. Udziały uprzywilejowane, które nie reprezentują praw lub obowiązków dotyczących wykupienia, kwalifikuje się na podstawie innych praw z nimi związanych. Kwalifikacja następuje na podstawie oceny treści ekonomicznej postanowień umowy oraz definicji zobowiązania finansowego i instrumentu kapitałowego. Jeśli wypłaty dla posiadaczy związane z uprzywilejowanymi udziałami, skumulowane lub nieskumulowane, zależą od wyłącznego uznania emitenta, to udziały takie uznaje się za instrumenty kapitałowe. Na kwalifikację uprzywilejowanych udziałów do instrumentów kapitałowych lub zobowiązań finansowych nie mają wpływu, na przykład:

- a) historia wypłat dokonywanych na rzecz udziałowców;
- b) intencja dokonywania wypłat na rzecz udziałowców w przyszłości;
- c) możliwość negatywnego wpływu na cenę zwykłych udziałów emitenta, w przypadku gdy wypłaty z tych udziałów nie będą dokonane (wypłata dywidendy dla posiadaczy zwykłych udziałów zostaje wstrzymana ze względu na brak wypłaty dywidendy dla posiadaczy udziałów uprzywilejowanych);
- d) stan kapitału rezerwowego emitenta;
- e) ocena emitenta, co do spodziewanego zysku lub straty za okres,

lub
- f) możliwość lub brak możliwości wpływania przez emitenta na poziom zysków lub strat za dany okres.

Rozliczenia we własnych instrumentach kapitałowych jednostki (paragrafy 21-24)

OS27. Poniższe przykłady ilustrują, w jaki sposób kwalifikuje się różne rodzaje kontraktów do własnych instrumentów kapitałowych jednostki:

- a) Kontrakt, który jednostka rozliczy poprzez przyjęcie lub wydanie ustalonej liczby udziałów/akcji własnych bądź nieodpłatnie, bądź to w zamian za ustaloną kwotę środków pieniężnych lub w zamian za inny instrument finansowy, jest instrumentem kapitałowym. Zgodnie z powyższym, każda kwota otrzymana lub zapłacona z tytułu takiego kontraktu, bezpośrednio zwiększa lub zmniejsza kapitał własny. Przykładem może być opcja, która daje posiadaczowi prawo do nabycia ustalonej liczby udziałów/akcji własnych jednostki w zamian za ustaloną kwotę środków pieniężnych. Jednak w przypadku, kiedy kontrakt nakłada na jednostkę obowiązek wykupienia udziałów/akcji własnych za środki pieniężne lub w zamian za inne aktywa finansowe w ustalonym terminie, albo w terminie możliwym do ustalenia, lub na żądanie, jednostka uznaje zobowiązanie finansowe w wysokości równej bieżącej wartości kwoty umorzeniowej. Przykładem jest obowiązek jednostki wynikający z transakcji terminowej forward kupna ustalonej liczby udziałów/akcji własnych w zamian za określoną kwotę środków pieniężnych.

IAS 32

- b) Obowiązek wykupienia udziałów/akcji własnych przez jednostkę za środki pieniężne, powoduje powstanie zobowiązania finansowego w wysokości równej wartości bieżącej kwoty umorzeniowej, nawet wtedy, gdy liczba udziałów, którą jednostka ma obowiązek wykupić nie została określona, albo kiedy obowiązek wykupienia jest uwarunkowany wykonaniem prawa żądania wykupu przez stronę kontraktu. Przykładem warunkowego obowiązku jest wystawienie opcji, która nakłada na jednostkę obowiązek wykupienia udziałów/akcji własnych w zamian za środki pieniężne, jeśli posiadacz opcji zdecyduje się ją wykonać.
- c) Kontrakt, który będzie rozliczony w środkach pieniężnych lub w innych aktywach finansowych jest składnikiem aktywów finansowych lub zobowiązaniem finansowym, nawet wtedy, gdy kwota środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych, która ma być otrzymana lub wydana, zależy od zmiany rynkowej wartości udziałów/akcji własnych jednostki. Przykładem może być opcja na udziały rozliczana w kwocie netto środków pieniężnych.
- d) Kontrakt, który będzie rozliczony w zmiennej liczbie udziałów/akcji własnych w zamian za ustaloną kwotę, albo za kwotę, której wysokość zmienia się wraz ze zmienną bazową (np. ceną towaru), jest składnikiem aktywów finansowych lub zobowiązaniem finansowym. Przykładem może być wystawiona opcja kupna złota, która jeśli zostanie wykonana, będzie rozliczona netto poprzez wydanie takiej liczby instrumentów własnych, których wartość równa się wartości opcji. Tego rodzaju kontrakt uznaje się za aktywa finansowe lub zobowiązanie finansowe nawet wtedy, gdy zmienną bazową jest cena udziałów/akcji własnych, a nie cena złota. Podobnie, do aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych zalicza się kontrakt, który będzie rozliczony poprzez wydanie ustalonej liczby udziałów/akcji własnych, lecz prawa z nimi związane będą zmieniać się w taki sposób, że rozliczana wartość równać się będzie ustalonej kwocie, lub kwocie zmieniającej się wraz ze zmienną bazową.

Klauzula warunkowego rozliczenia (paragraf 25)

OS28. Zgodnie z paragrafem 25, jeżeli część postanowień o rozliczeniach warunkowych, które mogą wymagać rozliczenia w środkach pieniężnych lub poprzez wydanie innego składnika aktywów finansowych (albo w inny sposób, który prowadziłyby do powstania instrumentu będącego zobowiązaniem finansowym), jest nierealna, to klauzule warunkowego rozliczenia nie mają wpływu na kwalifikację instrumentu finansowego. Dlatego, kontrakt wymagający rozliczenia w środkach pieniężnych lub poprzez wydanie zmiennej liczby udziałów/akcji własnych jednostki, którego wykonanie zależy od wystąpienia zdarzenia niezwykle rzadkiego, nietypowego lub bardzo mało prawdopodobnego, zalicza się do instrumentów kapitałowych. Podobnie, poprawne jest zaliczenie do instrumentów kapitałowych rozliczenia poprzez wydanie ustalonej liczby udziałów/akcji własnych jednostki, które zgodnie z umową nie może dojść do skutku w okolicznościach pozostających poza kontrolą jednostki, w przypadku, gdy nie ma realnych możliwości, aby okoliczności takie wystąpiły.

Ujęcie w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym

OS29. W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym jednostka wykazuje udziały mniejszościowe – tzn. udziały innych podmiotów w kapitale własnym oraz wynikach jednostek podporządkowanych – zgodnie z MSR 1 *Prezentacja sprawozdań finansowych* oraz z MSR 27 *Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe*. W celu kwalifikacji instrumentu finansowego (lub jego składnika) w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, jednostka rozpatruje wszystkie postanowienia i warunki uzgodnione przez jednostki wchodzące w skład grupy kapitałowej oraz posiadaczy instrumentu, aby ustalić czy grupa kapitałowa, traktowana jako całość, ma z tytułu tego instrumentu obowiązek wydania środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych, albo rozliczenia się w inny sposób skutkujący kwalifikacją tego instrumentu do zobowiązań. W przypadku, gdy jednostka podporządkowana emituje instrument finansowy, a jednostka dominująca lub inna jednostka wchodząca w skład grupy kapitałowej dokonuje dodatkowych uzgodnień bezpośrednio z posiadaczami tego instrumentu (np. gwarancje), grupa kapitałowa może nie posiadać samodzielności w decydowaniu o wypłatach na rzecz udziałowców lub wykupie tego instrumentu. Choćby, jednostka podporządkowana może kwalifikować ten instrument finansowy prawidłowo w swoim jednostkowym sprawozdaniu finansowym, bez uwzględniania dodatkowych uzgodnień, to wpływ uzgodnień wynikających z umów zawartych pomiędzy członkami grupy kapitałowej i posiadaczami instrumentu poddaje się rozważeniu, aby mieć pewność, że w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym ujęto wszystkie kontrakty i transakcje zawarte przez grupę kapitałową, traktowaną jako całość. W zakresie, w jakim instrument powoduje powstanie takiego obowiązku lub postanawia o rozliczeniach (lub jego składnik, prowadzący do powstania takiego obowiązku), jest kwalifikowany jako zobowiązanie finansowe w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Złożone instrumenty finansowe (paragraf 28-32)

OS30. Paragraf 28 dotyczy emitentów złożonych instrumentów finansowych niebędących instrumentami pochodnymi. Paragraf 28 nie odnosi się do instrumentów złożonych z perspektywy posiadaczy. Wyodrębnieniem wbudowanych instrumentów pochodnych z perspektywy posiadaczy złożonych instrumentów finansowych, zawierających składniki zobowiązaniowy i kapitałowy, zajmuje się MSR 39.

- OS 31. Popularną formą złożonych instrumentów finansowych są instrumenty dłużne z wbudowaną opcją zamiany, jak na przykład obligacje zamienne na udziały zwykłe emitenta, które nie posiadają innych cech wbudowanego instrumentu pochodnego. Paragraf 28 wymaga, aby emitent takiego instrumentu finansowego osobno wykazał w bilansie składnik zobowiązaniowy oraz składnik kapitałowy, w następujący sposób:
- a) Obowiązek dokonywania przez emitenta płatności z tytułu odsetek oraz spłaty nominału według określonego harmonogramu jest zobowiązaniem finansowym istniejącym dotąd, dopóki zamiana instrumentu nie będzie dokonana. W momencie początkowego ujęcia, wartością godziwą składnika zobowiązaniowego jest bieżąca wartość strumienia przyszłych przepływów pieniężnych wynikających z umowy, zdyskontowanych stopą procentową stosowaną w tym momencie przez rynek do instrumentów o podobnej charakterystyce kredytowej, zbliżonej wartości przepływów pieniężnych i na tych samych warunkach, lecz niezawierających opcji zamiany.
 - b) Instrumentem kapitałowym jest wbudowana opcja zamiany zobowiązania na udziały/akcje własne emitenta. Wartość godziwa opcji składa się z wartości w czasie oraz z jej wartości wewnętrznej, jeśli taka występuje. Taka opcja posiada wartość w momencie początkowego ujęcia, nawet wtedy, gdy nie posiada wartości wewnętrznej.
- OS32. W terminie zamiany instrumentu przypadającym w dniu wygaśnięcia kontraktu, jednostka wyłącza z bilansu składnik zobowiązaniowy i ujmuje go w kapitale własnym. Pierwotny składnik kapitałowy pozostaje w kapitale własnym (choć może zostać przeniesiony z jednej pozycji kapitału do innej). W dniu wygaśnięcia, z tytułu zamiany nie powstają zyski ani straty.
- OS33. W przypadku zakończenia kontraktu instrumentu zamiennego przed dniem wygaśnięcia, w drodze przedterminowego wykupienia lub odkupienia z zachowaniem pierwotnego przywileju zamiany, w dniu dokonania transakcji jednostka alokuje kwotę zapłaty oraz wszelkie koszty transakcyjne pomiędzy składnik zobowiązaniowy i kapitałowy instrumentu. Metoda alokacji kwoty zapłaty oraz kosztów transakcyjnych pomiędzy osobno ujęte składniki instrumentu finansowego jest spójna z pierwotną metodą alokacji kwoty przychodów w momencie emisji instrumentu, zgodnie z paragrafami 28-32.
- OS34. Po dokonaniu alokacji, jakiegokolwiek powstałe zyski lub straty ujmuje się zgodnie z zasadami rachunkowości stosowanymi w odniesieniu do odpowiadających im składników instrumentu, w następujący sposób:
- a) zyski lub straty odnoszące się do składnika zobowiązaniowego ujmuje się w rachunku zysków i strat,
- oraz
- b) zyski lub straty odnoszące się do składnika kapitałowego ujmuje się w kapitale własnym.
- OS35. Jednostka może zmodyfikować warunki instrumentu zamiennego, w taki sposób, aby wywołać przedterminową zamianę, na przykład proponując korzystniejszą stopę zamiany lub poprzez wypłatę dodatkowej kwoty, jeśli zamiana nastąpi przed ustaloną datą. W dniu modyfikacji warunków zamiany, różnica pomiędzy wartością godziwą przedmiotu umowy, który zostanie wydany posiadaczowi zgodnie z nowymi warunkami, a wartością godziwą przedmiotu umowy, który zostałby wydany posiadaczowi na pierwotnych warunkach, jest ujmowana jako strata w rachunku zysków i strat.

Nabyte udziały/akcje własne (paragraf 33 i 34)

- OS36. Własnych instrumentów kapitałowych jednostki nie zalicza się do aktywów finansowych, bez względu na przyczynę ich odkupienia. Paragraf 33 wymaga, aby nabyte przez jednostkę własne instrumenty kapitałowe zostały odjęte od jej kapitału własnego. Jednak w przypadku, gdy jednostka posiada udziały w kapitale własnym działając na rzecz innej osoby, np. instytucja finansowa, która działając na rzecz klienta weszła w posiadanie udziałów w kapitale własnym, to mamy do czynienia z pośrednictwem, a w związku z tym posiadanych udziałów/akcji własnych nie obejmuje się bilansem jednostki.

IAS 32

Odsetki, dywidendy, straty i zyski (paragrafy 35 – 41)

OS37. Następujący przykład ilustruje zastosowanie paragrafu 35 w odniesieniu do złożonego instrumentu finansowego. Załóżmy, że uprzywilejowane udziały, które nie dają prawa do skumulowanej dywidendy, podlegają obowiązkowemu umorzeniu w terminie pięciu lat, w zamian za środki pieniężne, zaś wypłata dywidend przed dniem wykupienia tych udziałów pozostawiona jest jednostce do swobodnego uznania. Taki instrument uznaje się za złożony instrument finansowy, którego składnikiem zobowiązaniowym jest bieżąca wartość kwoty umorzeniowej. Ustalone dyskonto od tego składnika ujmuje się w rachunku zysków i strat jako koszty odsetkowe. Natomiast, wszystkie wypłacone dywidendy dotyczą składnika kapitałowego, a więc są ujmowane jako podział wyniku finansowego. W podobny sposób postępuje się w przypadku, gdy umorzenie udziałów nie następuje w obligatoryjnym terminie, lecz jest opcją udzieloną posiadaczowi, albo też udziały są obciążone obowiązkiem zamiany na zmienną liczbę udziałów zwykłych, obliczaną w taki sposób, aby łączna wartość wydawanych udziałów była równa ustalonej kwocie lub kwocie, której wysokość zależy od zmian wartości instrumentu bazowego (np. ceny towaru). Jednakże w sytuacji, gdy niewypłacone dywidendy są dodawane do kwoty wypłacanej z tytułu umorzenia, cały instrument uznaje się za zobowiązanie. W takim przypadku, wszystkie dywidendy zalicza się do kosztów odsetkowych.

Kompensowanie aktywów finansowych i zobowiązań finansowych (paragrafy 42-50)

OS38. Aktywa finansowe i zobowiązania finansowe mogą być kompensowane pod warunkiem, że jednostka posiada ważny prawnie tytuł do kompensaty ujętych kwot. Jednostka może posiadać warunkowy tytuł do kompensaty, np. na mocy specjalnej ramowej umowy, albo wynikający z niektórych rodzajów instrumentów dłużnych bez regresu, lecz takie tytuły są prawnie ważne tylko w przypadku wystąpienia określonego wydarzenia w przyszłości, zazwyczaj wtedy, gdy kontrahent nie wywiązuje się z płatności. W związku z powyższym, takie tytuły nie spełniają warunków niezbędnych do dokonania kompensaty.

OS39. Standard nie wprowadza specjalnych zasad dotyczących tzw. „instrumentów syntetycznych”, które tworzy grupa oddzielnych instrumentów finansowych nabytych i utrzymywanych w celu uzyskania charakterystyki innego instrumentu finansowego. Na przykład, długoterminowy instrument dłużny o zmiennej stopie procentowej połączony z kontraktem swap na stopę procentową, z którego wynika prawo jednostki do otrzymania płatności na bazie zmiennej stopy procentowej oraz zobowiązanie do dokonania płatności na bazie stałej stopy procentowej, syntetyzują długoterminowy instrument dłużny o stałej stopie procentowej. Każdy z instrumentów finansowych, razem tworzących „instrument syntetyczny”, reprezentuje umowne prawo lub obowiązek oparty na oddzielnych postanowieniach i warunkach, i każdy z nich może być przenoszony lub rozliczany oddzielnie. Z każdym z tych instrumentów finansowych związane jest ryzyko mogące różnić się od ryzyka związanego z pozostałymi instrumentami finansowymi. W związku z tym, w sytuacji, kiedy jeden z instrumentów finansowych tworzących „instrument syntetyczny” jest składnikiem aktywów finansowych, zaś drugi jest zobowiązaniem finansowym, ich kompensowanie i ujmowanie w bilansie jednostki w wartości netto nie jest dopuszczalne, chyba że kryteria określone w paragrafie 42 są spełnione. Ujawnieniu podlegają istotne postanowienia i warunki dotyczące poszczególnych instrumentów finansowych, natomiast dodatkowo jednostka może przedstawić charakterystykę związków zachodzących między poszczególnymi instrumentami finansowymi (zob. paragraf 65).

UJAWNIANIE

Aktywa finansowe i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy (paragraf 94(f))

OS40. Jednostka uznająca zobowiązanie finansowe za wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, ujawnia kwotę zmiany wartości godziwej niewynikającą ze zmiany procentowej stopy referencyjnej (np. LIBOR). W przypadku zobowiązania, którego wartość godziwa jest wyceniana w oparciu o obserwowaną cenę rynkową, kwota ta może być oszacowana w następujący sposób:

- a) Po pierwsze, jednostka wylicza wewnętrzną stopę zwrotu zobowiązania na początku okresu opierając się na obserwowanej cenie rynkowej tego zobowiązania, uwzględniając przy tym przepływy pieniężne wynikające z umowy. Aby otrzymać specyficzny dla instrumentu składnik wewnętrznej stopy zwrotu, należy od tak obliczonej wewnętrznej stopy zwrotu odjąć procentową stopę referencyjną z początku okresu.
- b) Następnie, jednostka wylicza bieżącą wartość zobowiązania, dyskontując przepływy pieniężne wynikające z umowy na początku okresu przy użyciu stopy dyskontowej, która równa się sumie procentowej stopy referencyjnej na koniec okresu oraz specyficznego dla danego instrumentu składnika wewnętrznej stopy zwrotu na początku okresu, określonego w punkcie a)

- c) Kwota otrzymana jako rezultat wyliczeń opisanych w punkcie b) jest następnie pomniejszana o kwoty środków pieniężnych zapłacone w związku z zobowiązaniem przypadającym na dany okres i powiększana o zmiany w wartości godziwej, wynikające stąd, że przepływy pieniężne z tytułu umowy są o jeden okres bliżej terminu zapłaty.
 - d) Różnica pomiędzy ceną rynkową zobowiązania na koniec okresu oraz kwotą ustaloną według zasad opisanych w punkcie c), stanowi zmianę wartości godziwej niewynikającą ze zmiany procentowej stopy referencyjnej. Jest to kwota, która podlega ujawnieniu.
-

IFRIC 1

INTERPRETACJA 1 KOMITETU DS. INTERPRETACJI MIĘDZYNARODOWEJ
SPRAWOZDAWCZOŚCI FINANSOWEJ**Zmiany istniejących zobowiązań z tytułu wycofania z eksploatacji, rekultywacji i zobowiązań o podobnym charakterze**

DOTYCZY

MSR 1	„Prezentacja sprawozdań finansowych”
MSR 8	„Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów”
MSR 16	„Rzeczowe aktywa trwałe”
MSR 23	„Koszty finansowania zewnętrznego”
MSR 36	„Utrata wartości aktywów”
MSR 37	„Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”

WPROWADZENIE

- 1 Na wielu jednostkach spoczywają zobowiązania związane z demontażem, usunięciem i rekultywacją pozycji rzeczowych aktywów trwałych. W niniejszej interpretacji zobowiązania te określa się jako „zobowiązania z tytułu wycofania z eksploatacji, rekultywacji i zobowiązania o podobnym charakterze”. Zgodnie z MSR 16 na cenę nabycia lub koszt wytworzenia pozycji rzeczowych aktywów trwałych składają się szacowane koszty demontażu, usunięcia składnika aktywów oraz rekultywacji miejsca, na którym dana pozycja się znajduje, a które to koszty jednostka staje się zobligowana ponieść w momencie nabycia pozycji lub na skutek używania składnika rzeczowych aktywów trwałych przez określony okres dla celów innych niż produkcja wyrobów gotowych. MSR 37 zawiera wymogi mówiące o tym, w jaki sposób należy wyceniać zobowiązania z tytułu usunięcia, rekultywacji i innych podobnych zobowiązań. Interpretacja zawiera wytyczne dotyczące traktowania skutków zmian wartości istniejących zobowiązań z tytułu usunięcia, rekultywacji i podobnych zobowiązań.

ZAKRES

- 2 Niniejsza interpretacja ma zastosowanie do zmian wartości istniejących zobowiązań z tytułu usunięcia, rekultywacji lub podobnych zobowiązań, które zarówno:
 - a) są ujmowane zgodnie z MSR 16 jako część ceny nabycia/kosztu wytworzenia pozycji rzeczowych aktywów trwałychoraz
 - b) są ujmowane jako zobowiązanie zgodnie z MSR 37.

Na przykład zobowiązanie z tytułu usunięcia, rekultywacji lub podobnego zobowiązania może występować w związku z likwidacją fabryki, naprawieniem zniszczeń w środowisku naturalnym spowodowanych przez przemysł wydobywczy lub usunięciem urządzeń.

PROBLEM

- 3 Niniejsza interpretacja dotyczy sposobu traktowania skutków poniższych zdarzeń, zmieniających wartość istniejących zobowiązań z tytułu usunięcia, rekultywacji lub podobnych zobowiązań:
 - a) zmiany szacowanego wpływu zasobów reprezentujących korzyści ekonomiczne (np. przepływów środków pieniężnych) niezbędnych do uregulowania zobowiązania,oraz

- b) zmiany bieżącej rynkowej stopy dyskontowej, która została zdefiniowana w paragrafie 47 MSR 37 (obejmuje ona wartość pieniądza w czasie oraz ryzyko związane z danym zobowiązaniem)

oraz

- c) zwiększenia odzwierciedlającego upływ czasu (określanego także jako odwracanie dyskonta).

UZGODNIONE STANOWISKO

- 4 Zmiany wartości istniejącego zobowiązania z tytułu usunięcia, rekultywacji lub podobnego zobowiązania, które wynikają ze zmiany szacowanego czasu lub kwot odzwierciedlających wpływ zasobów reprezentujących korzyści ekonomiczne, niezbędnych do uregulowania zobowiązania lub ze zmiany stopy dyskontowej, rozlicza się zgodnie z paragrafami 5-7.
- 5 Jeżeli odnośny składnik aktywów jest wyceniany zgodnie z modelem ceny nabycia lub kosztu wytworzenia:
- a) zgodnie z podpunktem b) zmiany wartości zobowiązania należy dodać lub odjąć od ceny nabycia lub kosztu wytworzenia odnośnego składnika aktywów w bieżącym okresie,
- b) kwota odjęta od ceny nabycia lub kosztu wytworzenia składnika aktywów nie powinna przewyższać jego wartości bilansowej. Jeśli zmniejszenie zobowiązania będzie większe od wartości bilansowej składnika aktywów, kwotę tej nadwyżki należy ująć niezwłocznie w zysku lub stracie,
- c) jeżeli korekta prowadzi do zwiększenia ceny nabycia lub kosztu wytworzenia składnika aktywów, jednostka powinna rozważyć, czy istnieje przesłanka wskazująca, iż nowa wartość bilansowa składnika aktywów nie jest w pełni odzyskiwalna. Jeżeli taka przesłanka istnieje, jednostka powinna przeprowadzić test na utratę wartości składnika aktywów dokonując szacunku jego wartości odzyskiwalnej oraz rozliczyć odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości zgodnie z MSR 36.
- 6 Jeżeli odnośny składnik aktywów jest wyceniany zgodnie z modelem przeszacowania:
- a) zmiany wartości zobowiązania wpływają na zmianę nadwyżki z przeszacowania lub zmniejszenia wartości z tytułu przeszacowania wcześniej ujętych w związku z tym składnikiem aktywów, dlatego:
- i) zmniejszenie zobowiązania (zgodnie z wymogami punktu b)) bezpośrednio zwiększa nadwyżkę z przeszacowania ujętą w kapitale własnym, z wyjątkiem sytuacji, gdy zostaje ujęte w zysku lub stracie w stopniu, w jakim odwraca zmniejszenie wartości z tytułu przeszacowania tego składnika aktywów, które wcześniej zostało ujęte w zysku lub stracie;
- ii) zwiększenie zobowiązania należy ująć w zysku lub stracie, z wyjątkiem sytuacji, gdy bezpośrednio zmniejsza nadwyżkę z przeszacowania ujętą w kapitale własnym, o ile nadwyżka z przeszacowania dla danego składnika aktywów posiada saldo kredytowe.
- b) w przypadku, gdy zmniejszenie zobowiązania przewyższa wartość bilansową, która zostałaby ujęta, gdyby składnik aktywów był wykazywany w oparciu o model ceny nabycia lub kosztu wytworzenia, nadwyżkę należy niezwłocznie ująć w zysku lub stracie.
- c) zmiana wartości zobowiązania może wskazywać, że składnik aktywów powinien zostać przeszacowany w celu zapewnienia, iż wartość bilansowa nie różni się w sposób istotny od wartości, która zostałaby ustalona przy zastosowaniu wartości godziwej na dzień bilansowy. Wszelkie takie przeszacowania należy uwzględnić przy ustalaniu kwot, które zostaną odniesione na zysk lub stratę lub na kapitał własny zgodnie z wymogami punktu a). Jeśli przeszacowanie jest niezbędne, należy przeszacować wszystkie aktywa należące do grupy.
- d) MSR 1 wymaga ujawnienia w sprawozdaniu ze zmian w kapitale własnym każdej pozycji przychodu lub kosztu, która została ujęta bezpośrednio w kapitale własnym. Spełniając ten wymóg, zmianę w nadwyżce z przeszacowania powstałą na skutek zmiany wartości zobowiązania należy zidentyfikować odrębnie i ujawnia jako taką.

IFRIC 1

- 7 Skorygowana wartość składnika aktywów podlegająca amortyzacji jest amortyzowana w ciągu jego okresu użytkowania. Z tego względu w momencie zakończenia okresu użytkowania odnośnego składnika aktywów, wszystkie późniejsze zmiany wartości zobowiązania ujmuje się w zysku lub stracie w miarę ich powstawania. Przedstawione podejście ma zastosowanie zarówno w przypadku stosowania modelu wyceny opartego na cenie nabycia lub koszcie wytworzenia jak i modelu wyceny opartego na wartości przeszacowanej.
- 8 Okresowe odwracanie dyskonta ujmuje się jako koszt finansowy w zysku lub stracie w momencie jego wystąpienia. Zastosowanie dopuszczonego podejścia alternatywnego dotyczącego kapitalizacji, o którym mówi MSR 23, jest niedozwolone.

DATA WEJŚCIA W ŻYCIE

- 9 Jednostka powinna stosować niniejszą interpretację w odniesieniu do rocznych okresów obrotowych rozpoczynających się 1 września 2004 r. i później. Zaleca się wcześniejsze zastosowanie interpretacji. Jeśli jednostka stosuje niniejszą interpretację w odniesieniu do okresu rozpoczynającego się przed 1 września 2004 r., to powinna ten fakt ujawnić.

PRZEPISY PRZEJŚCIOWE

- 10 Zmiany zasad (polityki) rachunkowości należy rozliczać zgodnie z MSR 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów”. (*)

(*) Jeśli jednostka stosuje niniejszą interpretację w odniesieniu do okresu obrotowego rozpoczynającego się przed 1 stycznia 2005 r. jednostka powinna spełniać wymogi poprzedniej wersji MSR 8 „Zysk lub strata netto okresu sprawozdawczego, podstawowe błędy i zmiany zasad (polityki) rachunkowości” chyba, że jednostka stosuje wobec wcześniejszego okresu zaktualizowaną wersję tego standardu.

ZAŁĄCZNIK

IFRIC 1

Zmiany do MSSF 1 „Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy”

Zmiany wymienione w niniejszym załączniku stosuje się w odniesieniu do rocznych okresów obrotowych rozpoczynających się 1 września 2004 r. i później. Jeżeli jednostka stosuje niniejszą interpretację w odniesieniu do wcześniejszego okresu, niniejsze zmiany należy również zastosować do tego wcześniejszego okresu.

- A1 MSSF 1 „Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy” został zmieniony w następujący sposób:

W paragrafie 12 MSSF 1 powołanie na paragrafy 13-25D zmieniono na paragrafy 13-25E.

Podpunkty 13 h) oraz i) MSSF zostały zmienione w następujący sposób oraz dodano podpunkt j):

- h) transakcje płatności w formie akcji własnych (paragrafy 25 B i 25 C),
- i) umowy ubezpieczeniowe (paragraf 25 D)
oraz
- j) zobowiązania z tytułu wycofania z eksploatacji zawarte w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia rzeczowych aktywów trwałych (paragraf 25 E).

Do MSSF dodano nagłówek i paragraf 25E o następującym brzmieniu:

ZMIANY ISTNIEJĄCYCH ZOBOWIĄZAŃ Z TYTUŁU WYCOFANIA Z EKSPLOATACJI, REKULTYWACJI I ZOBOWIĄZAŃ O PODOBNYM CHARAKTERZE ZAWARTYCH W CENIE NABYCIA LUB KOSZCIE WYTWORZENIA RZECZOWYCH AKTYWÓW TRWAŁYCH.

- 25E. Interpretacja nr 1 „Zmiany istniejących zobowiązań z tytułu wycofania z eksploatacji, rekultywacji i zobowiązań o podobnym charakterze” wymaga, aby określone zmiany wartości zobowiązania z tytułu wycofania z eksploatacji, rekultywacji lub zobowiązania o podobnym charakterze zwiększały lub pomniejszały cenę nabycia lub koszt wytworzenia składnika aktywów, którego dotyczą; podlegająca amortyzacji skorygowana wartość składnika aktywów jest prospektywnie amortyzowana przez pozostający okres użytkowania. Jednostka stosująca MSSF po raz pierwszy nie jest zobowiązana, aby stosować powyższe wymogi w odniesieniu do zmian zobowiązań, które wystąpiły przed dniem przejścia na MSSF. Jeżeli jednostka stosująca MSSF po raz pierwszy zastosuje to zwolnienie, wówczas:
- a) wycenia zobowiązanie na dzień przejścia na MSSF zgodnie z MSR 37,
 - b) w stopniu, w jakim zobowiązanie mieści się w zakresie IFRIC 1, należy dokonać szacunku kwoty, która zostałaby uwzględniona w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia odnośnego składnika aktywów w momencie powstania zobowiązania po raz pierwszy, poprzez zdyskontowanie zobowiązania do tego dnia przy zastosowaniu najlepszego szacunku historycznej, skorygowanej o ryzyko stopy (stóp) procentowej(ych), która miałyby zastosowanie w ciągu przeszłego okresu
oraz
 - c) obliczyć zakumulowaną amortyzację tej kwoty na dzień przejścia na MSSF w oparciu o bieżący szacunek okresu użytkowania składnika aktywów, stosując w tym celu zasady amortyzacji przyjęte przez jednostkę zgodnie z MSSF.